

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Ines Purnat
Medgeneracijsko sobivanje

Diplomsko delo

Ljubljana, 2020

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Ines Purnat
Medgeneracijsko sobivanje

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2020

Zahvaljujem se mentorici doc. dr. Liljani Rihter za njen čas, podporo in usmeritve.

Predvsem pa se zahvaljujem svojim bližnjim, ki ste mi pomagali, me poslušali in
verjeli vame.

Veste, kdo ste.

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in priimek: Ines Purnat

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Naslov diplomske naloge: Medgeneracijsko sobivanje

Kraj: Ljubljana

Leto: 2020

Št. strani: 74 **št. tabel:** 6 **št. grafov:** 8 **št. prilog:** 5 **št. virov:** 37

Ključne besede: medgeneracijsko sodelovanje, sobivanje, generacija, medgeneracijski odnosi

Povzetek:

V diplomskem delu sem raziskovala medgeneracijsko sobivanje treh generacij. Zanimalo me je, kako ljudje gledajo na sobivanje različnih generacij, kaj so razlogi za sobivanje, kako so z njim zadovoljni ter kaj so morebitne prednosti in slabosti. Zanimalo me je tudi, kakšne oblike pomoči si nudijo med seboj in kakšne so njihove skupne aktivnosti. Na podlagi osebnih izkušenj pa sem predpostavljala, da se mlajše generacije lahko veliko naučijo od starejše in obratno, zato me je zanimalo, koliko je medsebojnega učenja in izmenjave izkušenj ter znanj.

Raziskava je kvantitativna in deskriptivna. Vzorec je neslučajnost in priročen.

Ugotovila sem, da sta mlajša in srednja generacija kot razlog za sobivanje navedli stanovanjsko problematiko, stara generacija pa željo po sobivanju. Vse tri generacije kot prednost sobivanja navajajo vsakodnevno pomoč, kot slabosti pa je mlada generacija navajala konflikte in prilagajanje, srednja generacija omejeno samostojnost, stara generacija pa prilagajanje. Vse tri generacije so navedle, da so v večini zadovoljne s sobivanjem, prav tako menijo, da so odnosi med generacijami dobri. Vse tri generacije menijo, da so življenjske izkušnje najpomembnejše, kar se mlajše generacije naučijo od starejše. Vse tri generacije so mnenja, da se starejše generacije od mlajših naučijo uporabljati mobilni telefon, delati z računalnikom in iskati informacije na računalniku ter razumeti družbene spremembe. Večina anketiranih ima skupne aktivnosti, med njimi je najpomembnejša praznovanje praznikov. Kot oblike medsebojne pomoči so anketirani navajali predvsem pomoč pri vzdrževanju hiše, kuhanje in pogovor.

Title: Intergenerational coexistence

Key words: intergenerational collaboration, coexistence, generation, intergenerational relationships

Abstract: I researched intergenerational coexistence of three generations. My questions were how people look at coexistence of different generations, what are the reasons for coexistence, how are they pleased and what are advantages and disadvantages of intergenerational coexistence. My questions were what kinds of assistance they offer and what their common activities are. Based on personal experiences I assumed, that younger generations can learn a lot from older generations and vice versa. Because of that I wondered how much there are mutual learning and exchange of experience and knowledge.

Research is quantitative and descriptive on non-random and convenient sample.

I found out, that younger and middle generation as reason of coexistence indicated residential problems, old generation indicated desire to coexist. All generations indicated as advantage

everyday help, as disadvantage younger generation indicated conflicts and adjustment, middle generation limited independence and old generation indicated adjustment. All three generations have indicated that they are mostly satisfied with coexistence, and also believe that relationships between generations are good. All three generations think that the most important thing that younger generations learn from older are life experiences. All generations have common opinion that old generations learn from young generations how to use mobile phone, work with computer and understand social changes. Majority of interviewees have common activities with other generations and the most important activity is celebrating holidays. As forms of mutual assistance they indicated assistance with house maintenance, cooking and talk.

PREDGOVOR

Kot je zapisal Ramovš (2017), je za srečno družino pomembno, da se zavestno uči lepega medsebojnega sožitja. Ob prelomu stoletja je bilo opazno precej medgeneracijskega sobivanja, saj so bile hiše večje, število otrok pa manjše (Leskošek, 1999, str. 71). Že od otroštva živim na podeželju, v veliki hiši, z bratom, staršema in starima staršema. Ko sem bila majhna, me je veliko pazila babica in od nje sem se ogromno naučila. Tudi ko sta starša morala kam iti in zame nista imela varstva, sta zame poskrbela babica ali dedek. Od njiju sem se naučila predvsem življenjskih izkušenj, delovnih navad, dedek pa mi je veliko govoril tudi o tem, kakšno je bilo življenje včasih, ko je bil sam star toliko kot jaz. To me je spremljalo vsa leta do sedaj, ko sem že skoraj odrasla. Sama pri sebi opažam, da sem na stara starša zelo navezana. Tudi staršema sta babica in dedek velikokrat priskočila na pomoč. Ko sem odraščala, sem začela tudi več opazovati in razmišljati o medgeneracijskem sobivanju. Opazila sem, da je bivanje več generacij skupaj prisotno predvsem na podeželju. Glede na lastne izkušnje vem, da je v sobivanju veliko prednosti, sem pa opazila tudi občasne slabosti. Zanimalo me je, ali je samo naša družina takšna, da včasih v hiši vlada popolno sožitje, včasih pa popoln kaos. Tako sem se že v srednji šoli pri seminarskih nalogah začela zanimati za teme, ki se tičejo družine in vseh generacij. To se je nadaljevalo tudi v času študija; ko je bilo treba napisati kakšno seminarsko nalogo ali esej, sem vedno pisala o podobni temi, kot je medgeneracijsko sobivanje.

Ko sem razmišljala o temi diplomskega dela, je bila odločitev težka. Imela sem veliko idej, a nekako se v nobeni nisem našla. Seveda sem nazadnje pomislila na medgeneracijsko sobivanje in tema me je takoj pritegnila. To je tema, ki me spremlja že ves čas, o njej dosti razmišljam, prav tako pa imam z njo lastne izkušnje. Menim, da je dobro, da to temo raziščem z vidika vseh treh generacij, ker bo to pripomoglo k razumevanju medgeneracijskega sobivanja.

Kazalo vsebine

1	Teoretični uvod	1
1.1	Definicije generacij	1
1.2	Mladi, stari in družbene spremembe	2
1.3	Medgeneracijsko sožitje in sobivanje	5
1.4	Prenašanje znanj in spoznanj.....	8
1.5	Vsakodnevna pomoč in aktivnosti	9
1.6	Konflikti	10
1.7	Stanovanjske razmere.....	13
1.8	Socialno delo z družino	15
2	Raziskovalni problem.....	19
3	Metodologija	21
3.1	Vrsta raziskave	21
3.2	Spremenljivke.....	21
3.3	Merski instrument	22
3.4	Populacija in vzorčenje	22
3.5	Zbiranje podatkov	23
3.6	Obdelava in analiza podatkov	23
4	Rezultati	24
4.1	Demografski podatki	24
4.2	Razlogi za medgeneracijsko sobivanje	24
4.3	Prednosti sobivanja	25
4.4	Slabosti sobivanja.....	26
4.5	Zadovoljstvo s sobivanjem.....	27
4.6	Odnosi med generacijami.....	28
4.7	Učenje mlajše generacije od starejše.....	30

4.8 Učenje starejše generacije od mlajše.....	31
4.9 Skupne aktivnosti vseh treh generacij	32
4.10 Oblike medsebojne pomoči.....	33
5 Razprava.....	35
6 Sklep.....	38
7 Predlog	39
8 Uporabljena literatura.....	40
9 Priloge	43
9.1 Vprašalnik	43
9.2 Aritmetična sredina in standardni odklon	45
9.3 Odgovori na 8. vprašanje	47
9.4 Odnosi v razmerju z razlogom za medgeneracijsko sobivanje	48
9.5 Zbirna tabela rezultatov.....	49

Kazalo tabel

Tabela 1.1: Teoretski model generacijske solidarnosti in dejavnikov, ki vplivajo nanjo	6
Tabela 3.1: Spremenljivke.....	21
Tabela 4.1: Spol.....	24
Tabela 4.2: Razlogi za medgeneracijsko sobivanje	24
Tabela 4.3: Zadovoljstvo s sobivanjem.....	27
Tabela 4.4: Odnosi med generacijami.....	28

Kazalo grafov

Graf 4.1: Prednosti sobivanja	25
Graf 4.2: Slabosti sobivanja	26
Graf 4.3: Odnosi v razmerju z razlogom za medgeneracijsko sobivanje.....	29
Graf 4.4: Učenje mlajše generacije od starejše	30
Graf 4.5: Učenje starejše generacije od mlajše	31
Graf 4.6: Ali imate vse tri generacije skupne aktivnosti?	32
Graf 4.7: Skupne aktivnosti vseh generacij.....	32
Graf 4.8: Oblike medsebojne pomoči	33

1 Teoretični uvod

1.1 Definicije generacij

Vsaka oseba gre v svojem življenju skozi tri obdobja. V skupnosti po navadi živijo skupaj tri generacije oziroma rodovi. Za tiste, ki so rojeni 10 let pred ali za nami, lahko rečemo, da so naša generacija. Včasih so se generacije menjale nekako na četrto stoletje, danes pa trikrat na stoletje, to pa zato, ker ženske v povprečju rojevajo otroke kasneje kot včasih (Ramovš, 2017).

Jože Ramovš (2017, str. 45, 46) je napisal: "Tradicionalno družinsko sožitje je bilo sestavljeno večinoma iz treh generacij: največ je bilo otrok, poleg staršev je bilo še nekaj stricev, tet in drugih ljudi srednje generacije; ker so ženske rojevale zelo mlade, so dočakali vnuke mnogi stari starši, včasih tudi pravnuke [...] Za oblikovanje sožitja med generacijami se je pomembno zavedati, da je vsak rod drugačen od prejšnjega in da vsak prinaša v zaklad človeške kulture svoje nove dosežke."

Generacije navadno delimo na:

- mlada generacija

Kot je zapisal Macuh (2019), so mlada generacija ljudje od začetka življenja do starosti, ko se povprečje vrstnikov osamosvoji – služba, otrok, lastno gospodinjstvo. Danes se kot mejnik najpogosteje jemlje starost 25 let, ampak se ta meja samostojnosti pomika v vedno kasnejša leta. Večkrat sem že prebrala kakšen članek na internetu o tem, da mladi nismo več tako samostojni, kot so bili naši starši včasih.

Prvo življenjsko obdobje, obdobje mladosti, pomeni, da otrok odraste v samostojnega, zrelega in uravnovešenega človeka. Pri tem potrebuje veliko vloženega časa, čustev in osebnih izkušenj, ki jih dobi od starejših dveh generacij (Ramovš, 2003).

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije število oseb, ki se udeležujejo terciarnega izobraževanja, rahlo upada. Podatki so zbrani od študijskega leta 1999/2000 do 2018/2019 za starost 22 let. Iz teh podatkov razberem, da je bilo najmanj vpisanih v terciarno izobraževanje v študijskem letu 2017/2018, največ pa v študijskem letu 2009/2010. V letih od 2006/2007 do 2010/2011 je bilo število vpisanih študentov v terciarno izobraževanje vedno nad 13.000, potem je začelo počasi upadati, v študijskem letu 2017/2018 pa je prvič padlo pod 10.000 (Statistični urad Republike Slovenije, b.d.a).

- srednja generacija

Macuh (2019) je srednjo generacijo opredelil kot ljudi v srednjih letih življenja, ki jih opredeljuje delovna zaposlenost do upokojitve. Srednja generacija se zaradi družbenoekonomskega sistema šteje kot aktivna generacija. Je pa srednja generacija opredeljena tudi kot generacija X, to so osebe rojene približno med letoma 1964 in 1978. Pomemben jim je osebni razvoj, neodvisnost, radi trdo delajo, da imajo potem zase prosti čas. Srednja generacija dela za preživetje treh generacij in rojeva potomstvo, s tem pa se žal zmanjša čas druženja z otroki in mladino. Ne zna toliko izražati čustev za potrebe mlajše generacije, kar pa vsekakor ne pomeni, da starši nimajo radi svojih otrok, ampak pomeni, da mogoče ne znajo na pravi način uporabljati čustev v korist otrok. Včasih srednji generaciji primanjkuje čustev za drug drugega, za partnerja in delo (Ramovš, 2003).

- stara generacija

Stara generacija, ki ji pravimo tudi upokojenska ali generacija babic in dedkov, so po Macuhu (2019) vsi starejši ljudje, ki so v družini že opravili svojo starševsko vlogo, v službi pa poklicno vlogo od redne zaposlitve do polnega upokojitvenega obdobja. Postavljen je jasen družbeni mejnik, da oseba spada v staro generacijo, ko postane upokojenec. To generacijo imenujemo tudi tiha generacija, rojena pred letom 1946 – generacija naših starih staršev, ki so odraščali v trdih razmerah. Vrednote te generacije so zasebnost, identiteta generacije sloni na trdem delu, neradi pa izgubljajo čas s stvarmi, ki se jim zdijo nekoristne. Po besedah Nine Ličer (1994) lahko starost razdelimo v dve stopnji:

- Prva stopnja (60–70 let) zajema sam proces upokojevanja, dejavnost te skupine se ne zmanjša, ampak se bolj usmeri v družino in družinska opravila ter v dejavnosti za svoje zadovoljstvo. Posamezniki se udeležujejo raznih dejavnosti v društvih in se osredotočajo na svoje hobije.
- V drugi stopnji (nad 70 let) pa nastopi prava starost oziroma prava upokojitev. Včasih je bila ta stopnja zelo redka, ker je ljudje pogosto sploh niso doživljali, doživljal jo je le posameznik, ne pa stari ljudje kot skupnost.

1.2 Mladi, stari in družbene spremembe

V zadnjem desetletju ali dveh smo priča spremembam na področju mladih in njihovega življenja, ki se kažejo v tem, da današnje generacije mladih zaradi podaljševanja šolanja in zaradi ekonomske odvisnosti od staršev drugače vstopajo v odraslost. Mladi začnejo kariero in si ustvarijo družino v poznih dvajsetih ali tridesetih letih življenja. V času industrijske

moderne sta se zgodili dve spremembi: novim generacijam ni bilo dovolj, da osvojijo znanje predhodnih generacij, sprejmejo tradicijo, ampak morajo preseči prejšnje generacije, če se želijo potrditi in biti inovativni. Zaradi tega je prihajalo do generacijskih konfliktov. Posebej zaostreni so bili v drugi polovici dvajsetega stoletja, ker je v tem času družinski medgeneracijski konflikt prešel v družbeni konflikt med mladimi in odraslimi. Od tistega časa so se začela spreminjati tudi stališča in odnosi odraslih do mladih (Ule, 2008).

Vidne so tudi spremembe moči med mlajšimi in starejšimi. Mlajši za razliko od včasih pridobivajo na ravnotežju moči – to je posledica liberalizacije vzgojnih stilov. Danes so prisotni vse bolj neformalni in osebni odnosi med odraslimi in mladimi. Starši veliko manj izražajo svojo avtoriteto in moč nad mladimi, kot pa je bilo to prisotno včasih. Veliko bolj so prisotni tudi pogovori, boljši odnos, starši in otroci postanejo prijatelji. Prehod iz izobraževanja v zaposlitev je za mladino danes težji. Šele s prehodom v delo pa postanejo tudi ekonomsko neodvisni in se ekonomsko osamosvojijo (Ule, 2008).

Zvišuje se tudi trend starosti žensk ob otrokovem rojstvu. V letih 1985–1989 je bila povprečna starost matere ob otrokovem rojstvu 25,7 let, leta 2001 pa 28,5 let (Kuhar, 2003, str. 99). Leta 2018 je bil delež žensk starih med 20 in 24 let, ki so rodile, 8,4 %, delež žensk starih med 25 in 29 let je bil 35,1 % in delež žensk starih med 30 in 34 let 65,2 % (Statistični urad Republike Slovenije, b.d.c).

Mladi tako danes vstopajo v skupno življenje v dvoje kasneje kot predhodne generacije. Čedalje več je mladih, ki se izogibajo stabilnim zvezam. Za to je več razlogov, eden izmed njih je podaljšano sobivanje staršev in otrok. Otroci ostajajo pri starših, ker se dlje izobražujejo, s tem se podaljšuje tudi povprečna starost rojevanja otrok, razlog za to pa so tudi slabe možnosti za nakup primerne stanovanjske (Ule in Kuhar, 2003).

De Beauvoir (2018) meni, da starim ljudem vloge določajo predvsem aktivni odrasli, torej srednja generacija, ki je zaposlena. Ljudje v srednjih letih iščejo podporo stare generacije proti mladi generaciji, predvsem pri nasvetih glede vzgoje.

Položaj starih ljudi je danes škandalozen. Star človek – razen izjemoma – ne dela več nič. Za odnos zrelega človeka do starega je značilna dvojnost. Zrel človek si želi, da bi s starim človekom lahko ravnal kot z nižjim bitjem. Odrasel moški se bo na primer trudil, da bo očetu dopovedal, da je neroden in da mu bo ta prepustil vodenje poslova ter se sprijaznil s pasivno vlogo. Zrel človek potuhnjeno tiranizira starega, ki je od njega odvisen (De Beauvoir, 2018). Po besedah Macuha (2019) stari ljudje menijo, da v družbi ne morejo dovolj izraziti svojega potenciala, ki ga posedujejo. Opažajo, da so jim kršene pravice, ne čutijo priznanja, spodbujanja in podpiranja svojega prispevka v družbi. Počutijo se, kot da ne dobijo

priložnosti sodelovanja v gospodarskem, političnem in družbenem življenju. Čutijo tudi, kot da nimajo enakih možnosti za dostop do informacij, predvsem z moderno tehnologijo, nimajo toliko dostopa do izobraževanja, moteč pa je tudi odnos mlade generacije do bolnih in oseb z ovirami.

Ramovš (2003) pa ugotavlja, da je starost tabu v družbi, zato vse generacije bežijo od nje. Tako je danes v tehnično najbolj razvitem svetu, drugod pa starost ni bila tabu. Ta huda družbena patologija škoduje vsem trem generacijam. Vanjo so vpete kot v začaran krog:

- stara generacija je v prejšnjih desetletjih uveljavila porabniške vrednote in ideale,
- s tem je povzročila, da je starost tabuizirana, kar njej sami onemogoča sprejeti starost,
- zaradi te tabuizacije srednja in mlada generacija marginalizirata staro generacijo,
- ker se dogaja ta marginalizacija, si srednja in mlada generacija sami onemogočata kakovostno starost, prav tako pa detabuizacijo starosti

(Ramovš, 2003).

Egalitarna družba bi bil ideal, kjer razlik med ljudmi ne bi bilo, ne bi obstajale. Visok položaj ne bi izzval spoštovanja in občudovanja ter zamer tistih, ki so na "nižjih" položajih. Prav tako bi v egalitarni družbi bilo premoženje pravično in enakopravno razdeljeno (Macuh, 2019).

Stari ljudje so izločeni iz skupin; zaradi odselitve otrok, upokojitve, niso dobrodošli v političnih skupinah. Izločenost ni nujno popolna, ker se lahko zgodi, da otroci vzdržujejo stike s svojimi starši, upokojijo se lahko tudi kasneje, če podaljšajo delovno dobo. Starejši ljudje so nekako odrinjeni na rob družbe, o njih se ne piše v časopisih, redko so prikazani na televiziji. Zaradi izločenosti pa se lahko stari ljudje dostikrat počutijo osamljeni (Pečjak, 2007).

Osamljenost razlagata dve teoriji (Pečjak, 2007):

- Družba stare ljudi izolira in diskriminira, jih izključuje (prepovedana vožnja po 80. letu starosti, razen s posebnim dovoljenjem, onemogočanje zadolževanja v bankah ...).
- Stari ljudje se sami umaknejo iz družbenega življenja, družbeno življenje jih odklanja ali pa se tako spremeni, da se ne najdejo več v njem (ne hodijo radi na prireditve, zaprejo se vase). Po Pečjaku (2007, str. 78) bi oba pristopa lahko združili: "Družba odklanja starostnika, zato se ji tudi on izmika."

V tradicionalnih družbah je bila družina tista, ki je starim ljudem nudila materialno varnost. Stari ljudje so lahko tudi zadovoljevali svoje nematerialne socialne potrebe. Bili so vpleteni v medgeneracijsko povezanost in so preživljali čas z vnuki, jih pazili in jim predajali svoje življenjske izkušnje, srednji generaciji pa so priskočili na pomoč z nasveti. Pomembno je,

da star človek dobi osebni medčloveški odnos, ki pa v industrijsko-porabniški družbi ni bil prisoten, ker so verjeli, da lahko staremu človeku socialne ustanove zadovoljijo vse potrebe. V sodobni postmoderni družbi se ohranja sožitje generacij, ampak če se bo staro prebivalstvo večalo, se to mogoče ne bo več dogajalo. Danes se razvijajo tudi prostovoljstvo, društva upokojencev, univerze za tretje življenjsko obdobje, pomoč in nega na domu, dnevno varstvo ali dnevni centri ter domovi za stare, s tem se trudijo zadovoljevati nematerialne osebne potrebe v starosti. Takšne spremembe so za družbo dobre, saj se tako povezuje mlajša in srednjo generacijo s staro, tako se lahko tudi omili diskriminacijo (Ramovš, 2003).

1.3 Medgeneracijsko sožitje in sobivanje

Mali (2009, str. 73) navaja: "Medgeneracijsko sožitje je temelj družbe, saj sta od njega odvisna tako njen obstoj kot njen razvoj." Za lepo sožitje generacij je nujno, da vse generacije med seboj doživljajo soodvisnosti in odvisnost od narave. Poznamo pomemben pridevnik medgeneracijski – poudarek je na odnosu, razmerju med dvema ali več generacijami (Macuh, 2019; Ule, 2009). Sožitje pa je beseda, ki predstavlja sistemsko medsebojno soodvisnost s smiselnimi možnostmi komplementarnega dopolnjevanja vseh sodelujočih. Po mnenju Ramovša (2013, str. 72) je medsebojni dialog, pri katerem obe strani sodelujeta na način, ki obema koristi, zato ustrezen odgovor na pristne človekove potrebe. Medgeneracijsko sožitje je način doživljanja in vedenja med mlado, srednjo in staro generacijo, pri katerih najprej pomislimo na generacijski prepad, saj so to različne generacije, ki imajo različne načrte. Vsaka generacija ima lahko o isti stvari različno mnenje (Macuh, 2019; Hojnik-Zupanc, 1994, str. 53, 54).

Krepitev medgeneracijskega sožitja poteka na več ravneh: na mikro ravni (medgeneracijsko sožitje v družini), mezzo ravni (sožitje skupnosti) in makro ravni (sožitje celotne družbe). Danes je tempo življenja hitrejši, veljajo druge vrednote kot včasih, pomemben je zaslužek, zato prihaja do manjšega pomena medsebojnih odnosov. Mlada, srednja in stara generacija se le redko družijo, skupaj delajo in razvedrijo. Ker pa se znanost hitro razvija, prihaja tudi do novih težav, in sicer se izpodbija modrost starih ljudi (Mali, 2009, str. 70).

Težko je, da bi se vse generacije med seboj razumele. Stari ljudje imajo izkušnje iz preteklih življenjskih obdobj, te izkušnje pa po navadi ne ustrezajo sodobnosti. Kadar stari ljudje pripovedujejo mladim te izkušnje, jih slednji sprejemajo kot zgodovinske informacije o življenju, ki niso pomembne za sedanjost. Velikokrat je tako, da so mladi aktiven del družbe in je zanje stik s staro generacijo zgolj dolžnost, ki pa zanje nima neke pomembne vrednosti.

Medgeneracijski odnosi v družini pa temeljijo tudi na vzajemni pomoči med generacijami. S tem je povezano tudi osebno zadovoljstvo, ta občutek pa je bolj izrazit pri starih ljudeh. Pri starih ljudeh se z medgeneracijskim sodelovanjem zmanjša tudi občutek osamljenosti, izboljša pa se občutek pripadnosti, saj se z njim krepi socialna mreža starega človeka. Pomoč večinoma ni enosmerna, ampak poteka med generacijami v vse smeri (Hojnik-Zupanc, 1994, str. 54, 55; Hojnik-Zupanc, 1994, str. 58; Macuh, 2019). Glede na rezultate raziskave o slovenski mladini lahko povemo, da je leta 2010 kar 67,1 % mladih v Sloveniji menilo, da so odnosi med mladimi in starejšimi bolj napeti (Mladina 2010, 2010).

Medgeneracijsko solidarnost lahko opredelimo kot socialno povezanost med generacijami (Bengston in Oyama, 2007). Solidarnost se navezuje na pozitivne vidike povezovanja med ljudmi. Generacije lahko razumemo kot skupino v družbi, ki je definirana s starostjo, po drugi strani pa lahko solidarnost med generacijami razumemo kot odnose med družinskimi člani (Hlebec idr., 2012).

Tabela 1.1: Teoretski model generacijske solidarnosti in dejavnikov, ki vplivajo nanjo

	Makro nivo	Mikro nivo
Strukturni dejavniki	Demografska struktura družin in gospodinjstev, struktura trga dela, porazdelitev dohodka in bogastva	Sestava družine in gospodinjstva, izobrazbene in poklicne značilnosti staršev in otrok, dohodek in premoženje oseb
Institucionalni dejavniki	Z zakonom določene dolžnosti med generacijami, obdavčevanje daril in dedovanja, družinske politike, politike socialnega varstva	Zakonski stan, kohabitacija Delitev dela v gospodinjstvu
Kulturni dejavniki	Verske tradicije, družinske vrednote, odnos do spolnih neenakosti, vrednote, povezane s staranjem in generacijami	Vrednote, prepričanja in kulturne prakse družin, staršev in otrok

Povzeto po Hlebec idr. (2012, str. 10)

Hlebec idr. (2012) navajajo, da lahko medgeneracijsko družinsko solidarnost na makro nivoju opredelimo kot vedenjsko, čustveno interakcijo, povezanost, čustvovanje, podporo med otroki in starši ter med starimi starši in vnuki. Tipi odnosov med otroki in starši so lahko naslednji (Hlebec idr., 2012):

- tesno povezani odnosi (prisotna močna medgeneracijska solidarnost, značilen tip odnosa za tradicionalne razširjene družine);
- izolirani odnosi (ni močne solidarnosti);
- družabni odnosi (pri teh odnosih ni značilno prejemanje in nudenje pomoči, ampak bolj emocionalna solidarnost in stiki);
- intimni in oddaljeni odnosi (močna emocionalna povezanost, ni pa pogostih stikov);

- odnos dolžnosti (povprečni odnosi, dokaj pogosta praktična pomoč, tudi bližina in stiki, ni pa emocionalne bližine).

Po Kavčič in Milinčič (2003) število družin z dvema generacijama narašča. Sobivanje treh generacij je imelo veliko prednosti, kot je pomoč z varstvom otrok. Ko sta imela dva človeka, srednja generacija, majhne otroke, so jima pomagali njuni starši predvsem z varstvom otrok. Veliko mladih družin pa danes živi daleč od svojih staršev, zato stari starši ne morejo paziti na svoje vnuke. Danes so v večini ženske še v službi, ko njihove hčerke rodijo otroka, in jim ne morejo tako pomagati pri skrbi za otroka, varstvu in podpori, kot je bilo to mogoče v preteklosti (Mali, 2009). Ko družina živi stran od starih staršev, vnuki po navadi vidijo svoje stare starše za vikende in praznike. Če je razdalja med bivališčema zelo velika, so obiski zelo redki. Včasih je bila navada, da je mlada družina živela v isti hiši kot stari starši, zato so vnuki lahko izoblikovali odnose s starimi starši. Danes se je tudi to zelo spremenilo, saj se včasih mlada družina preseli bližje službi, v mesto, stari starši pa ostanejo na podeželju. Število obiskov med njimi pa je odvisno tudi od tega, kako se starši in stari starši razumejo; boljši kot so odnosi, več je obiskov (Kavčič in Milinčič, 2003).

Brčar (2016) je v raziskavi za diplomsko delo na temo Sobivanje mladih in starih ljudi ugotovila, da stari ljudje ne pričakujejo veliko od sobivanja z mladimi. Želijo si medsebojno razumevanje in dogovarjanje, normalno obnašanje, urejenost in solidarnost. Za medgeneracijsko sožitje so stari ljudje navedli, da to pomeni shajanje generacij skupaj, pomoč med generacijami, izmenjava znanj in druženje. Kot prednost medgeneracijskega sobivanja stari ljudje navajajo tudi to, da bi s sobivanjem stari ostali v stiku z realnostjo, mladino in življenjem ter prenašanje znanj med generacijami. Kot največjo slabost pa so stari ljudje navedli prilagajanje.

Po podatkih, ki jih je s SURS-a povzela Dolenc (2013), lahko ugotovimo, da so leta 2013 v vsakem štirinajstem gospodinjstvu živele vsaj tri generacije. Ena četrtnina od 38.626 gospodinjstev z dvema in več družinami je imela zakonski par brez otrok ali z otroki. Najpogostejša so bila gospodinjstva, ki so imela tri generacije, sestavljene iz starih staršev, sina ali hčere in otrok. Tri generacije so prebivale v 7% gospodinjstev. V Sloveniji je bil med člani gospodinjstev le 8,6% takih članov, ki niso pripadali družini. V Sloveniji tri generacije večinoma sobivajo v individualni hiši (Dolenc, 2013).

1.4 Prenašanje znanj in spoznanj

Po besedah Macuha (2019) medgeneracijsko sodelovanje temelji na prostovoljni udeležbi. Med družinskimi člani poteka delitev vlog učenja in prenašanje znanja iz ene generacije na drugo, pomoč ene generacije drugi, ustvarjanje, ohranjanje in širjenje socialne mreže. To mladim pomaga spoznavati starost, starim ljudem pa slediti mladosti. Medgeneracijsko učenje poteka vse življenje. Ko posameznik odrasča, je v stiku s starimi ljudmi, ko pa sam odraste, je v stiku z mladimi. Stari ljudje niso obnemogle osebe, ampak ljudje z bogatimi fotografijami, znanjem, izkušnjami in bogatimi življenjskimi izkušnjami, ki jih prenašajo na mlajše generacije (Goriup in Lahe, 2018; Ramovš, 2003).

Jarvis (1994) je stare ljudi razdelil v tri skupine:

- Modrijani, ki se zavedajo, da je na voljo še veliko vsebin, o katerih so se pripravljeni učiti.
- Dejavni, ki se osredotočajo na razvoj svojih spretnosti na različnih področjih. Značilno zanje je, da se udeležujejo veliko dejavnosti v primarnem in sekundarnem okolju. Primarno okolje je dom, sekundarno okolje pa dom za stare.
- Iskalci harmonije si prizadevajo živeti skladno z okoliščinami, želijo pa si ustvariti varno in mirno okolje, dosegli so svoj duševni mir. Pogosto se izognejo novim priložnostim za učenje, ki niso skladne z njihovo samopodobo.

Med prvo oziroma mlado generacijo in srednjo generacijo je najpomembnejša starševska vloga. Vendar srednja generacija ne zmore sama zadovoljiti vseh potreb mlade generacije, zato je tukaj pomembna tudi tretja oziroma stara generacija. Pri stari in mladi generaciji je povezava dobra, saj jih povezuje razumevanje, zaupanje svojih težav, reševanje težav, sklepanje kompromisov, spoštovanje. Stara generacija ima veliko prostega časa, zato so stari starši od nekdaj velik del svojega časa posvečali vnukom. Vnuki občutijo pristno in zrelo ljubezen svojih starih staršev, kar je pomembno za dober razvoj prve generacije. Večinoma je mlada generacija razposajena, radovedna, na čelu razvoja, nasprotno pa je pri stari generaciji, njihove možnosti so bolj kot ne izčrpane. Ko je star človek v stiku z mladostnikom, je njegovo življenje bolj polno in vidi, da je življenje smiselno. Odnosi med otroki in starimi starši so postali enakopravnejši, drug na drugega gledajo enakopravno in ne podrejeno kot nekoč (Ramovš, 2003; Pečjak, 2007).

Prav tako pa stara generacija potrebuje srednjo generacijo. Pomislimo na sistem pokojninskega zavarovanja, materialne potrebe, na zdravstvene, socialne, upravne in druge usluge za vsakdanje življenje stare generacije. Vse te stvari zadovoljujejo potrebe stare

generacije. Tudi srednja generacija potrebuje staro generacijo, predvsem pri varstvu otrok in materialni pomoči v gospodinjstvu. Človek, ki je pripadnik srednje generacije, ima po navadi dosti potreb, ki jih ne zmore zadovoljiti, tukaj pa priskoči na pomoč tretja generacija (Ramovš, 2003).

Kadar je pred nami kakšna novost, smo po navadi ljudje malo prestrašeni in čutimo nelagodje. Kar velika razlika je med današnjimi mladostniki in starim človekom, ker je za mlade ljudi računalnik nekaj vsakdanjega in normalnega, za stare ljudi pa je to bolj nepoznano, je tehnološka novost, pri kateri večinoma potrebujejo pomoč mladih, da jim razložijo, kako vse deluje (Ličen in Bolčina, 2010).

Kljub temu, da veliko ljudi govori in piše o tem, da je med generacijami velika razlika, pa so na nek način generacije tudi povezane. Ljudje iz različnih generacij se razlikujejo po izkušnjah, vsak človek pa se razlikuje tudi po svoji komunikaciji, vedenju in lastnih potrebah. Medgeneracijsko učenje je eden izmed faktorjev povezave med generacijami. Včasih se je znanje iz generacije do generacije posredovalo preko izkušenj, pomembno je bilo za preživetje. Danes pa je žal tako, da se zmanjšuje vrednost znanja starejših, predvsem zato, ker se v družbi dogajajo spremembe in se sodelovanje med generacijami spreminja. Obstajajo le posamezna obdobja v življenju, kjer se ohranja takšno izkušnjsko učenje, kot je bilo značilno včasih (Macuh, 2019).

Funkcije medsebojnega učenja po Ličen in Bolčina (2010):

- pomembno podpora skupinam pri učenju in sodelovanju predstavljajo starejši;
- medgeneracijsko učenje je priložnost za družbeno vključevanje;
- nudi priložnost prostovoljstva pri mladih in starih;
- mlada, srednja in stara generacija lahko z medgeneracijskim učenjem premagajo stereotipe;
- ob druženju je prisotno pomembno spoznanje, da imajo mladi in stari lahko podobne probleme.

1.5 Vsakodnevna pomoč in aktivnosti

Veliko je vrst pomoči, ki si jih lahko nudijo družinski člani med seboj: druženje, finančna opora, majhna materialna opora, velika materialna opora, emocionalna opora in opora v primeru bolezni. V raziskavi, ki je opisana v knjigi Medgeneracijska solidarnost v Sloveniji, so ugotovili, da se kot obliki pomoči največkrat pojavljata opora v primeru bolezni in finančna opora, sledijo velika materialna opora, majhna materialna opora, v nekoliko manjši

meri pa emocionalna opora in druženje. Vloga starih ljudi pri sobivanju je pomoč mlajšim generacijam, mladi pa za medgeneracijsko solidarnost potrebujejo motiviranost in pripravljenost na sodelovanje (Hlebec idr., 2012; Brcar, 2016).

Vnuki prinašajo v družino nek nov zagon, stari starši jih včasih poistovetijo v svoje potomce. Pogosto so bolj prizanesljivi do njih, kot so bili do svojih otrok. Kadar so starši polno zaposleni, je pomoč starih staršev pri varstvu otrok pomembna, s tem pa se tvori pomembna povezava z mlajšimi generacijami. Poznamo tradicionalno vlogo starih staršev; babice kot babice, ki pripoveduje vnučkom pravljice, in dedka, ki izdeluje piščalke. To, da se stari starši ukvarjajo z vnuki, je vsebina in smisel njihovega življenja (Pečjak, 2007; Ramovš, 2003). Ko govorimo o skrbi za stare ljudi, ločimo dve glavni vrsti: pomoč in osebna oskrba, ki jo odrasli otrok nudi staršu. Pri skrbi za starše je veliko možnih aktivnosti, ki jih otroci nudijo staršem: gospodinjska opravila, hišna opravila, pripravljanje obrokov, transport, socialni nadzor, finančna pomoč, čustvena opora, pomoč pri umivanju, oblačenju itd. (Šadl in Hlebec, 2011, str. 109).

Večina ljudi stare generacije je še vedno pri močeh, vendar z leti pride tudi do onemoglosti. Onemogli starostnik mora sprejeti svojo onemoglost, svojci pa njegovo. Star človek si včasih težko prizna, da je bolan in da potrebuje pomoč, ker je nemočen, nebogljen ali oslavljen. Stari ljudje včasih težko sprejmejo pomoč od svojcev, raje imajo pomoč ustreznih služb, zgolj iz tega razloga, ker ne želijo biti breme oziroma nadloga svojim otrokom ali bližnjim osebam. Vendar pa se ne zavedajo tega, da bližnjim osebam, ki skrbijo zanje, to ogromno pomeni, saj se tako povežejo in občutijo smisel. Skrb za bolne starše včasih odrasle otroke počlovečuje in je pomembna za njihovo človeško rast ter samospoštovanje do nege in nemočnega človeka (Ramovš, 2003).

Danes so za starega človeka pomembne tudi socialne mreže, ki so lahko povezane (Ramovš, 2003):

- z osebnimi stiki med posamezniki, skupinami,
- preko telefona, dopisov,
- z elektronsko pošto in medmrežjem.

1.6 Konflikti

Normalen pojav v današnji družbi so manjše medgeneracijske napetosti. Pri večji medgeneracijski patologiji pa najprej ena generacija škodi sama sebi, nato te škodljive posledice čutita tudi ostali dve generaciji (Ramovš, 2003).

Konflikt ni ne pozitiven ne negativen. Je naravna sila, ki je potrebna za rast in spremembe, življenje brez konfliktov bi bilo statično. Pomembno pa je, kako konflikt rešimo. Če konflikt rešimo previdno, to pomeni s sodelovanjem, potem ni nujno, da je konflikt razdiralen, ampak nas še bolj poveže (Parkinson, 2011).

Konflikt je stalen in dinamičen del družinskih odnosov. Ne pomeni odsotnosti solidarnosti, ampak samo stres ali pa izgubo avtonomije. Konflikti se delijo na konstruktivne in destruktivne ter na redke, občasne ali redne. Od pogostosti konfliktov je odvisno, kakšna bo emocionalna povezanost med generacijami in stiki. Ugotovljeno je, da so šibkejši odnosi posledica intenzivnejših konfliktov. Poznamo pa več tipov odnosov:

- harmonični odnosi, za katere je značilna majhna verjetnost konfliktov, odnosi so podobni odnosom med prijatelji;
- ambivalentni odnosi pomenijo izmenjavo materialne opore, kar pa prinaša večjo prisotnost konfliktov zaradi čustvene obremenjenosti;
- odnosi obveze, to je tip odnosa, kjer se ohranjajo stiki med generacijami;
- naklonjeni odnosi, pri katerih je prisotna samo emocionalna opora, ostale oblike izmenjave pa niso prisotne;
- disharmonični odnosi, pri tej vrsti odnosov pa prevladujejo konflikti in negativnost

(Hlebec idr., 2012).

Včasih pa lahko pripelje do konflikta tudi sobivanje staršev in njihovih odraslih otrok, zaradi razlikovanja potreb staršev in odraslih otrok. To lahko razumemo tudi kot kazalnik neugodnega položaja, saj posameznik nima nadzora nad stanovanjem (Filipović, 2005, str. 197).

Konflikt pa ne pomeni, da ni solidarnosti, in solidarnost ne pomeni, da ni konflikta. Na primer, ko odrasel otrok skrbi za starša, kljub temu da je nanj navezan, lahko to občuti kot stres in breme. Prav tako pa starši, ki dobivajo pomoč, občutijo negativna čustva, ker mislijo, da so s prejemanjem pomoči izgubili avtonomnost (Hlebec idr., 2012).

Kakšno vlogo pa ima socialno delo z družino? Pri socialnem delu z družino je pomembna mobilizacija družine, mobilizacija moči in virov za družinsko terapijo. Usmerjena je v reševanje notranjih konfliktov družine in družinskih članov, raziskuje pa se spremembe, ki jih družina želi doseči. Družinska terapija je soustvarjanje procesa reševanja socialnega problema z družino, s tem pa se tudi družino povezuje z institucijami, ki bi pripomogle k rešitvi (Čaćinović Vogrinčič, 2008).

Eden izmed načinov, ki omogoča reševanje konfliktov, je mediacija. Pojem mediacija pomeni sodelovalni proces reševanja konfliktov (Parkinson, 2011).

Glavna vloga mediatorja je, da slabo energijo namesto v prerekanje usmeri v dobro energijo, v iskanje skupnih ustreznih rešitev (Parkinson, 2011).

Po Parkinsonu (2011) ločimo več vrst mediacije:

- mediacija s ciljem poravnave (osredotočena je na interese in ne na stališča);
- transformativna mediacija (osredotočena je na govorjenje, spodbujanje svežega pogleda na zadeve);
- narativna mediacija (mediatorji in udeleženci v sporu vzajemno vplivajo drug na drugega s pomočjo dialoga);
- ekosistemska mediacija, mediacija usmerjena na družino (pomoč družini, da ohranja odnose med starši in njihovimi otroki).

Soodvisnost nasproti avtonomiji je protislovje v razmerjih, proizvaja pa napetosti v odnosu.

Vsak izmed nas pa gre v življenju skozi tri faze (Ule, 2009):

- "trdno me drži",
- "spusti me",
- "pusti me samega".

Te faze so najbolj vidne v otroštvu; otrok je najprej navezan na starše, ne upa si sam raziskovati okolja, potem pa se začne počasi sam oblačiti, jesti, umivati. Ko pa je treba iti v vrtec, pa otrok ne želi izpustiti mame ali očeta in preide nazaj v fazo "trdno me drži" (Ule, 2009).

Ko je otrok v najstniških letih, je v fazi "pusti me samega". Takrat ne želi več iti s starši na morje, se z njimi družiti, hoditi na izlete ali obiske. Pogosto je tak odnos otroka do staršev boleč, ampak je zanj pomembno, da postane samostojen. Mladostnik mora preiti v fazo osamosvajanja, kar je pomembno, ker se uči delati z denarjem, preživeti, postati samostojen (Ule, 2009).

Mirjana Ule (2009, str. 375) je napisala: "Zdravi odnosi niso tisti, ki ne vsebujejo konfliktov, temveč tisti, v katerih vpleteni konflikte uspešno rešujejo."

Do konflikta pride takrat, ko eden ali več udeležencev v odnosu začuti, da njihove potrebe niso uresničene ali zadovoljene, prav tako želje ali zamisli. Ko namere in dejanja niso usklajene med seboj, pomeni, da je prisoten konflikt v odnosu (Ule, 2009).

Raziskave so pokazale na nekaj značilnih dimenzij konfliktov (Ule, 2009):

- Načelni – skupnostni konflikt (Nesoglasje okrog idej, ciljev, neusklajenost glede pravil. Ti konflikti po navadi ogrozijo odnos in komuniciranje, v primeru, da se ta

konflikt ne reši, pa se začne pojavljati vprašanje, ali je sploh še dovolj soglasij za nadaljevanje odnosa.)

- Realistični – nerealistični konflikt (Značilnost realističnega konflikta je nesporazum med partnerji, nerealistični pa nastane, ko se osebe, ki so udeležene v konfliktu, ne zmorejo soočiti z napetostjo in njenimi izvori.)
- Medosebni – nadosebni konflikt (Nastane, ko se ena oseba neprijetno ali sovražno obnaša do drugih oseb v odnosu in ima nanje tudi slab vpliv.)
- Izraženi – neizraženi konflikt (V odnosu ni nujno, da se napetost in konflikti izražajo in da se osebe soočijo z njimi. Včasih pride do tega, da osebe svoje nezadovoljstvo skrivajo, zato se konflikt ne izrazi. Vendar skrivanje napetosti ni vedno najboljše, včasih je pomembno, da se konflikt izrazi, ker se odnosi lahko stabilizirajo.)
- Vedenjski – atribucijski konflikt (Vedenjski konflikt se izrazi z vedenjem. Atribucijski konflikti pa so povezani z različnimi razlagami in vzroki zanje. Primer za atribucijski konflikt je, ko se starša prepirata zaradi otrokove slabe ocene, kar pa potem privede do večjega konflikta, konflikta o vzgojnih vzorcih.)
- Antagonistični – dialektični konflikt (Ta konflikt izhaja iz potreb v odnosu vseh oseb, ki so udeležene. Za antagonistični konflikt je značilno, da imajo osebe v odnosu nasprotno potrebo, pri dialektičnem konfliktu pa je značilno, da partnerji izberejo potrebo, ki so medsebojno odvisne in kontradiktorne.)

1.7 Stanovanjske razmere

To, da se mlad človek preseli od svojih staršev v svoje stanovanje, je prehod v odraslost. Je pomemben mejnik v življenju osebe. Pomeni, da mlad človek postane odrasel in se osamosvoji. Je soodvisen z več dogodki v življenju, kot sta služba in družina. Danes do tega prehoda med življenjem s starši in samostojnim gospodinjstvom prihaja pri višji starosti, prehod pa je tudi bolj postopen, ne tako nenaden kot včasih. Obstaja tudi nekaj dogodkov, ki lahko proces osamosvojitve pospešijo, in sicer poroka, vpis na univerzo (Mandič in Gnidovec, 1999, str. 43; Goldscheider in Da Vanzo, 1985).

Na izbiro stanovanja vplivajo finančno stanje, starost, želje, potrebe in zunanje okoliščine. Med prebivalstvom in skladom stanovanj so pomembne povezave. Včasih pa mladi izberejo rešitve med odvisnostjo in neodvisnostjo. Začasno osamosvajanje pomeni, da mladi bivajo v začasnih bivališčih in imajo podporo staršev, negotovo osamosvajanje pomeni, da mladi bivajo v negotovih razmerah in obstaja možnost vrnitve domov, ter ekonomsko

osamosvajanje, kjer mladi živijo pri starših ali v svojem stanovanju (Mandič in Gnidovec, 1999, str. 44; Ule, 2009).

Mandič (2009) je na podlagi podatkov iz leta 2003 navedla, da v starostni skupini med 18 in 34 let s starši živi 48 % mladih.

Ker je socialna mobilnost povečana, stari starši lahko živijo daleč od svojih otrok in vnukov. Stari starši so danes bolj finančno neodvisni kot nekoč, imajo svoje hiše, stanovanja, prijatelje, hobije. Zaposlitev pri starih starših je pogosta, imajo tudi manj časa. Ker je veliko ločitev in razpadov zakonov, stari starši ne vidijo svojih vnukov, če le-ti živijo z nekdanjimi snahami ali zeti (Pečjak, 2007).

Danes tudi veliko mladih družin živi s starši, ampak v ločenem gospodinjstvu. S tem skupnim sobivanjem pa mladi pridobijo tudi pomoč svojih staršev pri varstvu otrok, kar tisti, ki živijo oddaljeni od staršev, pogrešajo. Tisti, ki živijo samostojno, pa pravijo, da jim starši finančno pomagajo (Ule in Kuhar, 2003).

Za začetek mladi večinoma najamejo stanovanje zato, ker nimajo toliko dohodkov, da bi si stanovanje lahko kupili. Kasneje pa je možen prehod iz najemnega v lastniško stanovanje (Mandič in Gnidovec, 1999, str. 53).

Po Mandič in Gnidovec (1999, str. 54–55) poznamo več dejavnikov prehoda:

- Strukturni dejavniki: demografski dejavniki in stanovanjski trg ter razpoložljiva stanovanja, cene najemnih stanovanj in stanovanjski krediti. Vsi ti dejavniki so odločilni in določajo, kakšne možnosti imajo mladi pri prehodu iz starševskega do samostojnega stanovanja.
- Osebnostne preference: zajemajo značilnosti posameznika, želje, življenjski slog in vrednote. Prav tako so mladi odrasli še vedno odvisni od svojih staršev, vsaj delno finančno.
- Posameznikovi viri: socialni kapital, vključenost v družbo, znanje, zdravstveno stanje in finančni viri. Zaposlitev je eden izmed ključnih dejavnikov za osamosvajanje.
- Stanovanjske razmere v domu staršev: ta dejavnik sicer nima najpomembnejšega vpliva na prehod, a je tudi pomemben. Vpliva na to, da če je starševsko stanovanje majhno, se v primeru stanovanjske stiske mladi prej izselijo, kot pa če je stanovanje prostornejše.
- Partnerstvo: v življenju osebe je pomemben partnerski odnos. Povezan je s kohabitacijo – sobivanjem neporočenih parov. Mladi se večinoma preselijo k

svojemu partnerju med 20. in 30. letom starosti. To je pomembno tudi pri skupnem stanovanju, saj se tako delijo stroški.

- Spol: obstaja veliko raziskav, ki kažejo, da spol vpliva na starost pri osamosvajanju.

Ena izmed ugotovitev je, da mlade ženske prej odidejo od doma kot mladi moški.

Leta 2010 je v hiši živel 71 % oseb. V večstanovanjskih stavbah, kjer je manj kot 10 stanovanj, je živel 8 % oseb, nekaj več kot 20 % oseb pa je živel v večstanovanjskih stavbah, ki imajo več kot 10 stanovanj. 78 % oseb je živel v lastniškem stanovanju ali hiši, ostali pa so bili najemniki ali pa uporabniki (Vrabič Kek, 2012).

1.8 Socialno delo z družino

Socialno delo z družinami je bilo vedno pomembno področje socialnega dela. Predmet socialnega dela z družino je predvsem pomoč – opora, podpora družini pri reševanju kompleksnih psihosocialnih problemov. V delovnem odnosu z družino vodimo dva procesa; prvi je stabilizacija za instrumentalno definicijo problema, drugi pa proces raziskovanja, samoraziskovanja. Družina in socialna delavka morata pri reševanju kompleksnih socialnih problemov delati na tem, da družina "bolje vidi, kaj dela" (Čačinovič Vogrinčič, 2008).

Družina ima dve bistveni funkciji (Bouwkamp in De Vries, 2002):

- dobiti priznanje svojega avtonomnega obstoja;
- naučiti se in znati ravnati v konfliktu.

Človek se v svojem življenju nauči živeti z drugimi ljudmi, ki imajo različne značaje, interese, potrebe in so različne starosti. Včasih pride do konfliktov ali nestrinjanja, zato je pomembno, da se ljudje znajo pogovarjati, dogovarjati in pogajati, da rešijo konfliktno situacijo. To je značilno predvsem za družine in njihovo medgeneracijsko sobivanje in sožitje. Včasih pa kateri izmed članov ne more izraziti svojih potreb, želja v konfliktu in zato premagovanje težav v odnosu zastane. Včasih se družinski član tudi boji, da bi katerega izmed družinskih članov prizadel, ker si želi nekaj drugega kot ostali (Bouwkamp in De Vries, 2002).

Da lahko rešimo probleme, pa včasih potrebujemo sodelovanje vseh članov družine – kot vir opore in pomoči. Včasih moramo pomagati, da obvarujemo enega člana družine ali pa obvarujemo družino pred enim članom družine. Socialno delo z družino ne temelji le na pomoči, da uporabniki dobijo, kar jim pripada, ampak temelji tudi na oskrbovanju družine, da se ustvarijo spremembe, ki bi družino in družinske vezi le okrepile. Družini je treba tudi pomagati in skupno reševati kompleksne socialne probleme. Najpomembnejše je

sodelovanje, ključni element je vzpostavljanje delovnega odnosa, kar od nas zahteva čas in potrpežljivost. Sledi instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev. Je pomemben proces, ki pomeni, da vsak družinski član pove svojo definicijo problema in želeno rešitev, potem pa se kot skupina oziroma kot družina uskladijo in delajo za rešitev (Čačinovič Vogrinčič, 2008).

Z družino v socialnem delu delamo na dveh ravneh: prva raven je raven mobilizacije, dela, druga raven pa raven družinske dinamike. Pri drugi ravni je socialni delavec pri delu z družino pozoren na to, kako družinski člani ravnaajo drug z drugim. Socialna delavka pa mora, za boljši proces dela, veliko vedeti o družinski dinamiki, mora imeti znanje o družini in poznati pluralnost družinskih oblik. Pri socialnem delu z družino se srečamo z najrazličnejšimi problemskimi situacijami: revščino, brezposelnostjo, socialno izključenostjo, težko rešljivimi problemi ob ločitvi, razvezi. Socialna delavka se pridruži družini, kakršna je (Čačinovič Vogrinčič, 2008).

Vsaka družina se enkrat sreča s starostjo in staranjem. Gabi Čačinovič Vogrinčič (2008) vidi tri pomembne družinske teme:

- nerazrešljiva drama ločitve med starši in otroki;
- ohranitev generacijskih razlik;
- družina kot delovna skupina.

Star človek ima v družini pomembno vlogo, saj se nanj obrnemo, da nam pove o življenju, o ljudeh, ki jih je poznal, o svetu. V družino s tem vnese pomembno spoznanje, da se lahko sedanost poveže s preteklostjo, ki nas bo vodila v prihodnost. Pomembna naloga družine je, da starega človeka vplete v življenje, saj tako ostane povezan z njo. Do delegacije v družini pride, ko starši delegirajo svojega otroka, mu dajo dovoljenje in spodbudo, da se osamosvoji. Kljub temu, da je otrok poslan v samostojnost, ostane na dolgi vrvici, kar pomeni, da ostajamo vse življenje povezani s starši in ostalimi generacijami, iz katerih izviramo. Te vezi so polne hvaležnosti, ljubezni, odpuščanja ali krivic. Družinska odločitev pa je, če ostanemo v stiku s starim človekom (Čačinovič Vogrinčič, 2008).

Dandanes se življenjska doba daljša, zato nekateri menijo, da je to grožnja mladim ljudem, a na drugi strani lahko to vzamemo kot možnost za iskanje novih oblik medgeneracijske solidarnosti in sožitja v družbi. Socialno delo mora pozitivno vrednotiti starost in staranje ter v tem videti izziv za razvoj področja socialnega dela s starimi ljudmi. V prehodu iz 20. v 21. stoletje je bila vzpostavljena nova solidarnost v družbi, ki ji pravimo medgeneracijska solidarnost in sožitje. Socialno delo s starimi ljudmi je smer stroke, ki se tiče vseh socialnih

delavcev in delavk, ne glede na to, za katero področje se specializirajo. Socialna delavka ali delavec, ki dela s starimi ljudmi in se srečuje s starostjo, mora imeti znanja in vedenja o starosti ter spremembah, ki se dogajajo, ko je človek star. Posebnost socialnega dela s starimi ljudmi je ta, da je potrebno razumeti kombinacije bioloških, družbenih in psiholoških procesov, ki prinašajo določene življenjske spremembe, in razumeti, zakaj bi stari ljudje pri tem potrebovali pomoč (Mali, 2013).

"Značilnosti, kot so zavezništvo med staršema, ohranitev generacijskih razlik in sprejemanje moške ali ženske spolne vloge, so pomembne v vseh obdobjih življenja družine." (Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 77–78) Zavezništvo pomeni, da starša nudita podporo drug drugemu, si nudita občutek varnosti, upoštevata drug drugega in imata dober odnos do otrok. V večgeneracijskih družinah je pomembna ohranitev generacijskih razlik. Čačinovič Vogrinčič (2008, str. 78) pa se sprašuje: "Ali bo srednja generacija, ki prevzema skrb za stare starše, zmogla tako zavezništvo, da si bosta sin in snaha ali zet in hči delila skrb? Da se ne bi zgodilo, da se en partner žrtvuje, ker zavezništva ni bilo ali ni zdržalo?"

Starši, ki se starajo, ne smejo postati odvisni od otrok. Pomembno je, da družina razloči med dvema situacijama, in sicer da otroci ravnajo s starši, kot da so otroci, ter odvisnost staršev od otrok in pomoči. Iz tega lahko definiramo ohranitev generacijskih razlik, in sicer tako da "zavestno ohranjamo spoštovanje in dostojanstvo staršev ter ju vedno znova ubesedimo sebi in njim" (Čačinovič Vogrinčič, 2008, str. 78).

Najpomembnejši prispevek socialnega dela je, da se trudi vzpostaviti delovni odnos z družino, da se omogoča reševanje kompleksnih problemov ter da se družina trudi, da skupno ustvarja rešitve. Če pride do socialnega delavca družina po pomoč, ker ne more več skrbeti za starega človeka, pomeni, da mora biti udeležena pri reševanju in dogovarjanju. Z družino se ustvari izviren delovni projekt pomoči. Če mora iti star človek v dom za stare, je potem pomembno sodelovanje med domom in družino – v sodelovanje so vpeti sostanovalci, medicinske sestre, delovni terapevti, zdravniki, socialni delavci, star človek in njegova družina (Čačinovič Vogrinčič, 2008).

Pri socialnem delu s starimi ljudmi je ena izmed ključnih stvari krepitev medgeneracijskega sožitja. Le-ta poteka na več ravneh (Mali, 2009, str. 73):

- Mikro raven – za to raven je značilno medgeneracijsko sožitje znotraj družine, na ravni posameznika in v socialni mreži. Pomembna je vloga socialnih delavcev in delavk, saj se uporabljajo različni pristopi, s katerimi socialni delavec starim ljudem pomaga, da se soočijo s težavami in razmišljajo o rešitvah problemov. Pri socialnem

delu s starimi ljudmi se socialni delavci srečujejo med drugim tudi z medgeneracijskimi odnosi, družinami v stiski, starimi ljudmi, ki živijo sami, itd.

- Mezzo raven – je krepitev medgeneracijskega sožitja v skupnosti. Danes je skupnost za starega človeka pomembna, saj mu pomaga. Včasih pa star človek ne ve, kako pristopiti v skupnost, ima kakšne stiske, tukaj pa mu pomaga socialni delavec.
- Makro raven – to je sožitje celotne družbe. Tukaj je naloga socialnih delavcev, da so nekakšen zagovornik za stare ljudi, da jim je tudi politika naklonjena in se nanje ne pozabi.

2 Raziskovalni problem

Ljudje se v svojem življenju velikokrat srečamo s sobivanjem. Najprej sobivamo doma s svojo družino, ko študiramo, sobivamo z ostalimi študenti, ko smo odrasli, sobivamo s svojimi otroki. Sobivanje je prisotno povsod okoli nas. Ena izmed oblik pa je medgeneracijsko sobivanje, to je bivanje več generacij skupaj v isti hiši. Za Slovenijo je značilno sobivanje več generacij v enem stanovanju z ločenimi gospodinjstvi (Dolenc, 2013). Ljudje v mestu ne morejo sobivati skupaj, ker živijo večinoma v stanovanjih, ki pa niso primerna za veliko ljudi. Za primer lahko vzamemo Ljubljano, ki je največje mesto v Sloveniji. Po podatkih SURS-a je bilo v Ljubljani leta 2018 dvočlanskih gospodinjstev 29.983, štiričlanskih 15.570, šest ali več članskih gospodinjstev pa samo 2.695 (Statistični urad Republike Slovenije, b.d.b).

Želim raziskati, kako ljudje gledajo na sobivanje različnih generacij, kako se počutijo, ker sobivajo, in kaj so morebitne prednosti ali slabosti. Živim v hiši, kjer živimo skupaj tri generacije in pri tem vidim veliko prednosti. V pogovoru z znanci in prijatelji pa sem zaznala, da vsak na sobivanje gleda drugače, zato bi rada spoznala vidik več ljudi. Glede na to, da družine živijo v isti hiši, predpostavljam, da imajo kakšne skupne aktivnosti in da si med seboj pomagajo. Zato me zanima, kakšne oblike pomoči si nudijo in kakšne so njihove skupne aktivnosti. Na podlagi osebnih izkušenj pa predpostavljam, da se mlajše generacije lahko veliko naučijo od starejše in obratno, zato me zanima, koliko je medsebojnega učenja in izmenjave izkušenj ter znanj.

Na to temo ni dosti raziskav, sta pa dve podobni. V prvi Pripravljenost starih in mladih ljudi za medgeneracijsko sobivanje v Sloveniji avtorica Koželj (2018) piše o sobivanju mladih in starih ljudi, ki se prej niso poznali. Ugotovila je, da mladi in stari poznajo skupno bivanje mlade družine in starih ljudi, da so stari in mladi najbolj pripravljeni živeti na domu starega človeka, tako da ima vsak svojo sobo, ter da so stari ljudje s tem pridobili družbo, mladi pa so se naučili nekaj novega.

V drugi raziskavi na temo Sobivanje mladih in starih ljudi je avtorica Brcar (2016) raziskovala možnosti sobivanja mladih in starih ljudi. Ugotovila je, da je vloga mlade generacije motiviranost za medgeneracijsko sodelovanje, vloga srednje generacije je vzgoja otrok in pomoč starim ljudem, vloga stare generacije pa je pomoč srednji in mlajši generaciji ter predajanje znanj.

S svojo raziskavo bi lahko pripomogla k socialnemu delu tako, da bi vsi dobili boljši vpogled v sobivanje generacij iste družine. S tem, ko bom v raziskavo vključila vse tri generacije,

bodo podatki prikazali poglede vseh generacij, kar z vključitvijo samo ene generacije ne bi bilo mogoče. Menim, da je pomembno, da se izvajajo raziskave na temo medgeneracijskega sobivanja, saj je sobivanje dobro tako za mlajše kot za starejše generacije, in mislim, da bodo tisti, ki bodo prebrali diplomsko delo, dobili dober vpogled v medgeneracijsko sobivanje in rezultate raziskave izvedene na vseh treh generacijah iste družine.

Zastavila sem si naslednje hipoteze:

H1: Glavni razlog za medgeneracijsko sobivanje je povezan z reševanjem stanovanjske problematike.

H2: Največkrat kot prednost medgeneracijskega sobivanja navajajo vsakodnevno pomoč.

H3: Boljši odnosi med generacijami so tam, kjer so se skupaj odločili za sobivanje.

H4: Najpomembnejša skupna aktivnost vseh treh generacij je pomoč pri vzdrževanju stanovanjske hiše.

H5: Starejša generacija je bolj zadovoljna z življenjem z mlajšimi generacijami kot obratno.

H6: Najpomembnejše, kar se mlajše generacije naučijo od starejše, so življenjske izkušnje.

3 Metodologija

3.1 Vrsta raziskave

Raziskava je kvantitativna in deskriptivna.

V kvantitativnih raziskavah zbiramo številčne podatke o pojavih, ki nas zanimajo (Mesec, 2009).

S to vrsto sem pridobila podatke, ki sem jih kasneje tudi analizirala in številčno obdelala. "Namen opisne raziskave je količinsko (kvantitativno) opredeliti ali oceniti osnovne značilnosti proučevanega pojava ali ugotoviti obstoj in jakost zveze med dvema ali več pojavi." (Mesec, 2009)

Moja raziskava pa je tudi deskriptivna oziroma opisna, ker sem ugotovila, kako so medgeneracijski odnosi, izkušnje, pomoč, problemi povezani med seboj.

3.2 Spremenljivke

Tabela 3.1: Spremenljivke

SPREMENLJIVKE	INDIKATORJI	MODALITETE
Starostna skupina	Označite starostno skupino.	- mlajša generacija - srednja generacija - stara generacija
Razlogi za medgeneracijsko sobivanje	Kaj so razlogi za medgeneracijsko sobivanje?	- stanovanjska problematika - želja po sobivanju/skupna odločitve - denar - varstvo otrok - navezanost na dom - drugo (navedite)
Prednost sobivanja	Kaj je po vašem mnenju prednost sobivanja?	- druženje - vsakodnevna pomoč - sprejemanje skupnih odločitev - varstvo otrok - medsebojno učenje - izmenjava izkušenj - drugo (navedite)
Slabost sobivanja	Kaj je po vašem mnenju slabost sobivanja?	- konflikti - omejena samostojnost - potreba po razpravi pri skupnih odločitvah - prilagajanje - premalo truda za sodelovanje - drugo (navedite)
Zadovoljstvo s sobivanjem	Kako ste zadovoljni s sobivanjem?	- zelo nezadovoljen - nezadovoljen - niti zadovoljen niti nezadovoljen - zadovoljen - zelo zadovoljen

Medgeneracijski odnosi	Kakšni so vaši odnosi z ostalima generacijama?	- zelo dobri - dobri - niti dobri niti slabi - slabi - zelo slabi
Medgeneracijsko učenje	Kaj menite, da se mlajše generacije naučijo od starejših?	- življenjske izkušnje - kuhanje - delovne navade - ravnanje z denarjem - drugo (navedite)
	Kaj menite, da se starejše generacije naučijo od mlajših?	- uporabljati mobilni telefon - delo z računalnikom in iskanje informacij na računalniku - razumevanje družbenih sprememb - drugo (navedite)
Skupne aktivnosti	Ali imate vse tri generacije skupne aktivnosti? Če da, katere?	- da - ne
		- pomoč pri vzdrževanju hiše - delo okrog hiše - igre - praznovanje praznikov - drugo
Oblike medsebojne pomoči	Katere oblike medsebojne pomoči so prisotne?	- pogovor - pomoč pri pospravljanju - svetovanje pri težavah - pomoč pri vzdrževanju hiše - varstvo otrok - kuhanje - drugo (navedite)

3.3 Merski instrument

Merski instrument, ki sem ga uporabila za raziskavo, je vprašalnik, ki vsebuje vprašanja zaprtega tipa, vprašanja ocenjevalne lestvice in vprašanja polodprtega tipa. Eno vprašanje je tudi odprtega tipa. S pomočjo teh podatkov bom kasneje lahko potrdila ali ovrgla hipoteze, ki sem jih postavila.

Vprašanja sem sestavljala sama, odgovore pa sem pisala na podlagi lastnih izkušenj in nekaj na podlagi literature.

3.4 Populacija in vzorčenje

Populacija v moji raziskavi so bili ljudje, ki živijo v isti hiši z vsaj tremi generacijami. V raziskavo sem vključila 90 oseb; 30 oseb mlade generacije, 30 oseb srednje generacije in 30 oseb stare generacije. Vprašalnik sem razdelila predstavnikom vseh treh generacij iz iste hiše. Pri mladi generaciji sem starost omejila tako, da so vprašalnike lahko izpolnjevali tisti, ki so starejši od 15 let. Vzorec je neslučajnosten priložnostni, ker je raziskava izvedena v

skupini ljudi, ki mi je najbolj dostopna. Dobljeni rezultati pa veljajo samo za anketirane osebe.

3.5 Zbiranje podatkov

Metoda zbiranja podatkov v moji raziskavi je bilo spraševanje, in sicer anketiranje. Vprašalnike sem osebam razdelila osebno.

Vprašalnike sem začela deliti 2. 12. 2019, delila sem jih 3 dni. Najprej sem jih razdelila sorodnikom, ki živijo v hiši s tremi generacijami, in jih prosila, da vprašalnike razdelijo še ostalim družinskim članom. Nato sem jih razdelila tudi nekaterim sosedom in prijateljem, za katere vem, da živijo z več generacijami. Prav tako sem vprašalnike razdelila tudi v službi. Pri delitvi vprašalnikov sta mi pomagala tudi mama in oče, ki sta jih razdelila nekaj sodelavcem.

Nato sem osebam določila 14 dni, da izpolnijo vprašalnik in mi ga vrnejo nazaj. Vrnjenih sem dobila 30 vprašalnikov od oseb iz mlade generacije, 30 od oseb iz srednje generacije in 30 od oseb iz stare generacije.

3.6 Obdelava in analiza podatkov

Podatke sem obdelala kvantitativno.

Najprej sem pregledala vsak anketni vprašalnik posebej, nato pa sem vse odgovore vnesla v zbirno tabelo v programu Excel. Nato sem preko tabel in grafov, kjer sem izračunala tudi odstotke, prikazala rezultate. Izračunala sem tudi povprečno starost in standardni odklon za vsako od treh generacij. Na podlagi zbranih in obdelanih podatkov sem lahko preverila hipoteze.

4 Rezultati

4.1 Demografski podatki

Tabela 4.1: Spol

Generacija	Spol		Skupaj
	Moški	Ženski	
Mlajša generacija	12	18	30
Srednja generacija	14	16	30
Stara generacija	13	17	30
Skupaj	39	51	90

Iz tabele 4.1 lahko razberemo, da je v anketi sodelovalo 90 oseb, po 30 iz vsake generacije. Ugotovila sem, da je vprašalnik izpolnjevalo več žensk kot moških. Žensk je bilo 51, kar je 56,7 %, moških pa 39, kar je 43,3 %.

Najmlajša oseba iz mlajše generacije, ki je izpolnila vprašalnik, je stara 15 let, najstarejša pa 30 let. Povprečna starost oseb iz mlajše generacije, ki so izpolnile vprašalnik, je bila 21,2 let, s standardnim odklonom 5,08 let.

Najmlajša oseba iz srednje generacije, ki je izpolnila vprašalnik, je stara 32 let, najstarejša pa 62 let. Povprečna starost oseb iz srednje generacije, ki so izpolnile vprašalnik, je bila 47,6 let, s standardnim odklonom 5,89 let.

Najmlajša oseba iz stare generacije, ki je izpolnila vprašalnik, je stara 65 let, najstarejša pa 86 let. Povprečna starost oseb iz najstarejše generacije, ki so izpolnile vprašalnik, je bila 75,8 let, s standardnim odklonom 3,63 let.

4.2 Razlogi za medgeneracijsko sobivanje

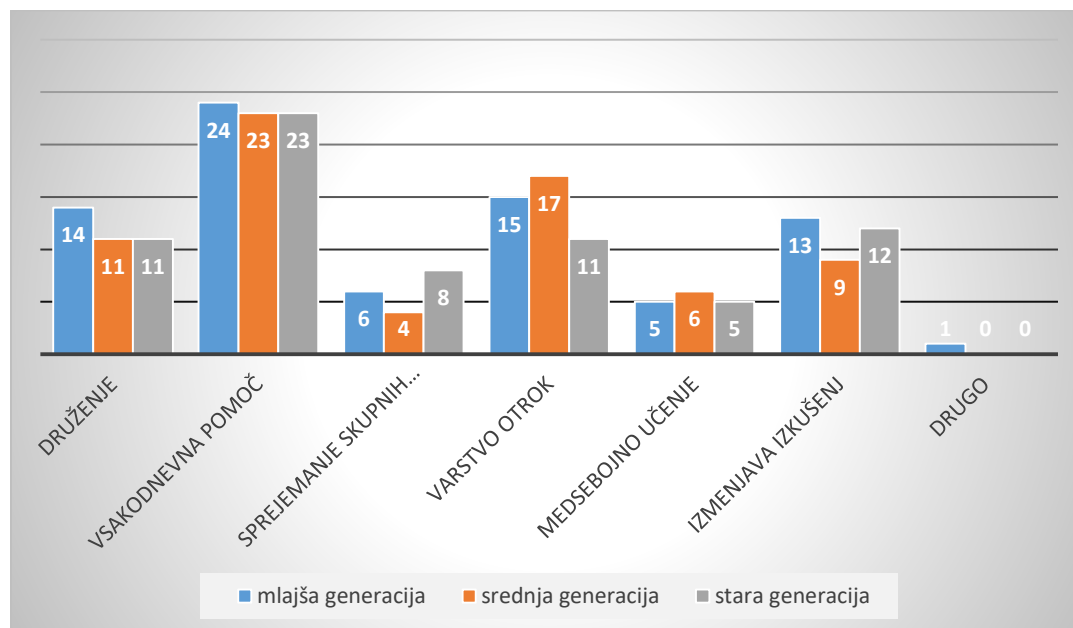
Tabela 4.2: Razlogi za medgeneracijsko sobivanje

Generacija	Razlogi za medgeneracijsko sobivanje						Skupaj
	Stanovanjska problematika	Želja po sobivanju/ skupna odločitev	Denar	Varstvo otrok	Navezanost na dom	Drugo	
Mlajša generacija	9	5	6	1	8	1	30
Srednja generacija	11	7	4	0	7	1	30
Stara generacija	5	12	3	1	7	2	30
Skupaj	25	24	13	2	22	4	90

Iz tabele lahko razberemo, da je najpogostejši razlog za medgeneracijsko sobivanje stanovanjska problematika, za katero se je odločilo 25 (27,8 %) anketiranih. To je bil najpogostejši odgovor, ki ga je navedla srednja generacija, in sicer 11 oseb. Takoj za stanovanjsko problematiko se je za razlog 'želja po sobivanju oziroma skupna odločitev' odločilo 24 (26,7 %) oseb, ta razlog pa se je najpogosteje pojavljal pri stari generaciji. 22 (24,4 %) oseb meni, da je razlog za medgeneracijsko sobivanje njihova navezanost na dom. Med najmanj pogostimi odgovori se je pojavljal denar, le 13 (14,4 %) oseb se je odločilo za ta odgovor. Komaj 2 (2,2 %) osebi sta kot glavni razlog za skupno sobivanje izbrali varstvo otrok. Kot lahko razberemo iz tabele, je glavni razlog medgeneracijskega sobivanja za mlajšo in srednjo generacijo stanovanjska problematika, medtem ko stara generacija kot razlog za medgeneracijsko sobivanje navaja željo po sobivanju oziroma skupno odločitev. Kot druge razloge oseba iz mlajše generacije navaja skrb za starejšega, oseba iz srednje generacije navaja, da sobiva zaradi partnerja, pomoči na kmetiji in ker je lastnik. Iz teh podatkov lahko razberem, da je glavni razlog za medgeneracijsko sobivanje stanovanjska problematika, a ne za vse generacije. S tem lahko le delno potrdim svojo prvo hipotezo.

4.3 Prednosti sobivanja

Graf 4.1: Prednosti sobivanja

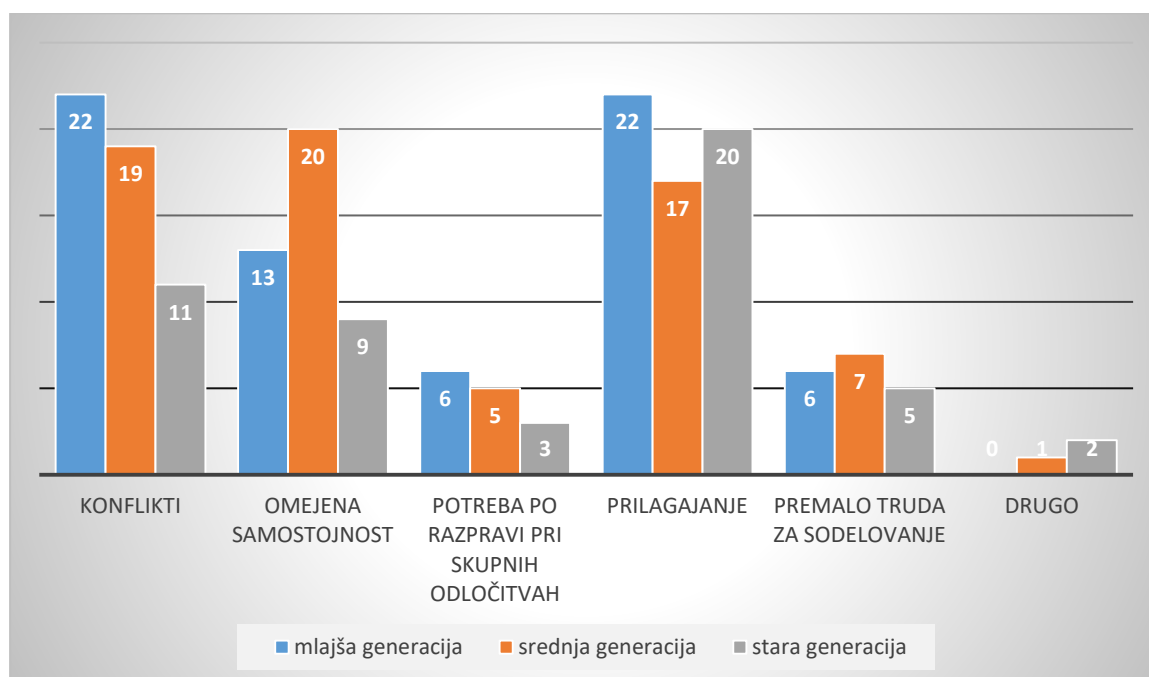

Iz grafa 4.1 lahko razberemo, da mlada generacija kot prednosti sobivanja navaja predvsem vsakodnevno pomoč, varstvo otrok, druženje, v manjši meri pa sprejemanje skupnih

odločitev in medsebojno učenje. Ena izmed oseb kot prednost sobivanja navaja tudi posojanje stvari in sestavin za pripravo hrane. Srednja generacija kot največjo prednost navaja vsakodnevno pomoč, sledijo pa varstvo otrok, druženje in izmenjava izkušenj. V nekoliko manjši meri kot prednosti sobivanja navaja sprejemanje skupnih odločitev in medsebojno učenje. Stara generacija kot prednost najpogosteje navaja vsakodnevno pomoč, za tem sledijo izmenjava izkušenj, druženje in varstvo otrok, v najmanjši meri pa navaja sprejemanje skupnih odločitev in medsebojno učenje. Iz grafa lahko razberemo, da so vse tri generacije v najmanjši meri kot prednosti navajale sprejemanje skupnih odločitev in medsebojno učenje. Po mnenju vseh generacij pa je prednost medgeneracijskega sobivanja vsakodnevna pomoč. Na podlagi teh podatkov lahko potrdim svojo drugo hipotezo, to je »Največkrat kot prednost medgeneracijskega sobivanja navajajo vsakodnevno pomoč.«

4.4 Slabosti sobivanja

Graf 4.2: Slabosti sobivanja

Osebe, ki pripadajo mlajši generaciji, so kot slabosti sobivanja navajale konflikte in prilagajanje, sledila je omejena samostojnost, v najmanjši meri pa so navajale potrebo po razpravi pri skupnih odločitvah in premalo truda za sodelovanje. Srednja generacija meni, da je največja slabost sobivanja omejena samostojnost, sledijo konflikte, prilagajanje, premalo truda za sodelovanje in potreba po razpravi pri skupnih odločitvah. Kot slabost je oseba iz srednje generacije navedla tudi včasih zasedene skupne prostore. Stara generacija

kot slabost sobivanja navaja prilagajanje, nato sledijo konflikti in omejena samostojnost. V najmanjši meri pa se odločajo za premalo truda za sodelovanje in potrebo po razpravi pri skupnih odločitvah. Dve osebi iz starejše generacije sta pri tem vprašanju navedli, da v medgeneracijskem sobivanju ne vidita slabosti. Potreba po razpravi pri skupnih odločitvah in premalo truda za sodelovanje sta dva dejavnika, ki ju osebe, ki so izpolnjevale vprašalnik, niso tako pogosto videle kot slabost sobivanja. Najpogostejši odgovor, ki se je pojavljal kot slabost sobivanja, je tako prilagajanje. Tudi konflikti so pogosti in jih kot slabost sobivanja pogosteje vidijo mlajše v primerjavi s staro generacijo.

4.5 Zadovoljstvo s sobivanjem

Tabela 4.3: Zadovoljstvo s sobivanjem

	Mlajša generacija	Srednja generacija	Stara generacija	Skupaj
1 – zelo nezadovoljen	4	0	0	4
2 – nezadovoljen	2	3	0	5
3 – niti zadovoljen niti nezadovoljen	1	7	4	12
4 – zadovoljen	17	18	19	53
5 – zelo zadovoljen	6	2	7	15
Skupaj	30	30	30	90
Povprečje	3,63	3,63	4,1	3,78

Najpogostejši odgovor vseh generacij je bil, da so s sobivanjem zadovoljne. Stara generacija je s sobivanjem z drugimi generacijami zadovoljna. Nekaj oseb iz stare generacije je odgovorilo, da so s sobivanjem zelo zadovoljne, nekaj pa jih je niti zadovoljnih niti nezadovoljnih. Nihče ni s sobivanjem z mlajšimi generacijami nezadovoljen ali zelo nezadovoljen. Ravno nasprotno pa so se odločale mlajše generacije. Nekaj oseb iz mlajše generacije je zelo nezadovoljnih z medgeneracijskim sobivanjem, dve osebi pa sta tudi nezadovoljni. Samo en odgovor je bil, da je oseba niti zadovoljna niti nezadovoljna. Za odgovor zadovoljen s sobivanjem se je odločilo največ oseb iz mlajše generacije, nekaj pa jih je tudi zelo zadovoljnih. Srednja generacija je s sobivanjem v glavnem zadovoljna, pojavil se je tudi odgovor zelo zadovoljen. Nekaj jih je s sobivanjem niti zadovoljnih niti nezadovoljnih, tri osebe pa so s sobivanjem nezadovoljne. Zastavila sem si hipotezo, da je stara generacija bolj zadovoljna s sobivanjem z mlajšo generacijo kot obratno, in glede na

rezultate lahko to hipotezo potrdim, ker je stara generacija v povprečju z oceno 4,1 bolj zadovoljna s sobivanjem kot mlajša generacija, katere povprečje je 3,6. Enako povprečje kot mlajša generacija ima tudi srednja generacija. Vse generacije so v povprečju z oceno 3,78 zadovoljne s sobivanjem.

- Razlogi za zadovoljstvo/nezadovoljstvo s sobivanjem

Mlajša generacija je kot razloge, zakaj so zadovoljni s sobivanjem, večinoma navajala to, da jim je všeč živeti s babico, dedkom in ostalimi, da nimajo težav in si pomagajo, da jim nič ne manjka, da se dobro razumejo, da sodelujejo in se imajo lepo. Včasih pride tudi do konfliktov, ampak to je del življenja. S sobivanjem so zadovoljni tudi zato, ker nimajo konfliktov in se med seboj dobro ujemajo in si pustijo zasebnost. Prisotna sta tudi deljenje stroškov in varstvo otrok. Tisti, ki s sobivanjem niso zadovoljni, so za to krivili konflikte, preveč prilagajanja, eno izmed anketiranih oseb moti prababica v hiši.

Srednja generacija je po večini zadovoljna s sobivanjem. Razlogi za to so, da se dobro razumejo, je veliko prilagajanja, solidni odnosi, vsak kaj naredi pri hiši, vedno se kaj dogaja, skupaj rešujejo probleme, so v pomoč mlajšim, uspešno shajajo skozi življenje. Tisti, ki pa so s sobivanjem nezadovoljni ali pa so niti nezadovoljni niti zadovoljni, kot razloge navajajo preveč konfliktov, prilagajanja, pametovanje, premalo strpnosti in sodelovanja, omejevanje svobode, težje usklajevanje želja.

Stara generacija je s sobivanjem zadovoljna ali zelo zadovoljna, ker se lepo razumejo, so srečni, spremljajo odraščanje mlajših, s tem se zmanjšuje osamljenost, si pomagajo, nimajo konfliktov, prisotno je obojestransko zadovoljstvo in pomoč. Nihče od oseb, ki pripadajo stari generaciji, ne navaja, da je s sobivanjem nezadovoljen ali zelo nezadovoljen.

4.6 Odnosi med generacijami

Tabela 4.4: Odnosi med generacijami

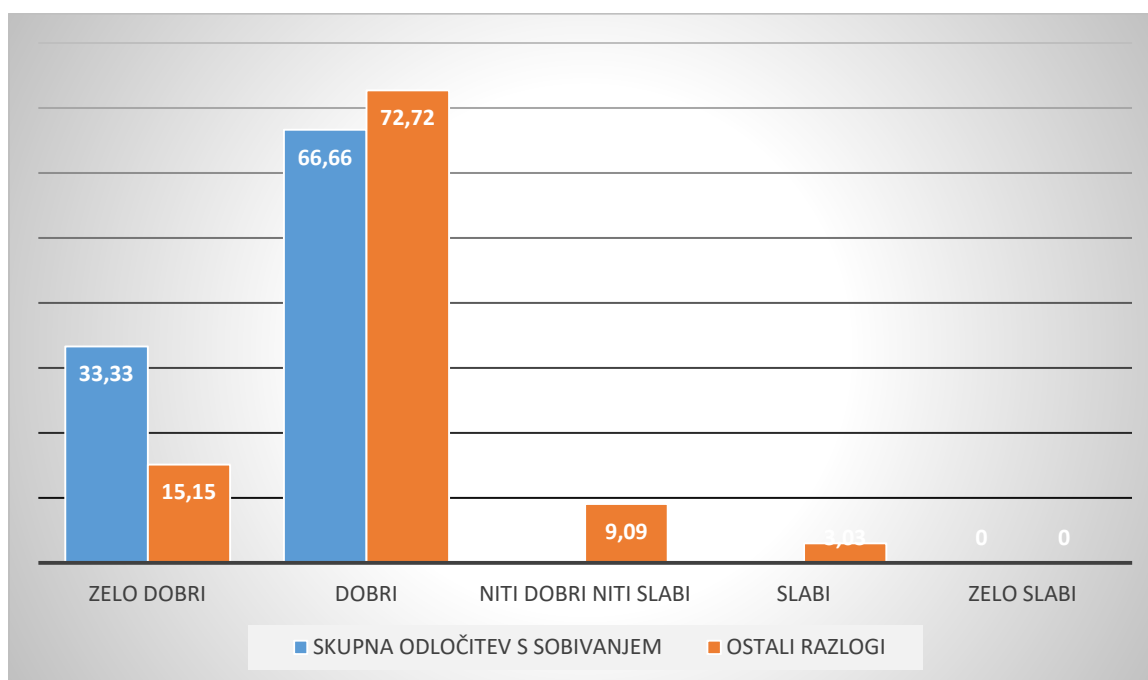
	Mlajša generacija	Srednja generacija	Stara generacija	Skupaj
Zelo dobri	8	5	5	18
Dobri	19	21	24	64
Niti dobri niti slabi	3	2	1	6
Slabi	0	2	0	2
Zelo slabi	0	0	0	0

Skupaj	30	30	30	90
--------	----	----	----	----

Vse generacije imajo med seboj dobre odnose. Stara generacija najpogosteje meni, da so odnosi med generacijami dobri. Nekaj jih ima tudi zelo dobre odnose, v manjši meri pa so njihovi odnosi niti dobri niti slabi. Srednja generacija meni, da so medgeneracijski odnosi dobri, pri nekaterih zelo dobri, v nekoliko manjši meri pa so odnosi po njihovem mnenju niti dobri niti slabi in slabi. Mlajša generacija najpogosteje vidi odnose kot dobre. Osem oseb odnose vidi kot zelo dobre, nekaj manj pa jih odnose doživlja kot niti dobre niti slabe. Nihče iz mlajše in stare generacije nima slabih ali zelo slabih odnosov z ostalima generacijama. Prav tako nobeni medgeneracijski odnosi niso zelo slabi, le dve izmed oseb, ki so sodelovale v anketi, menita, da so medgeneracijski odnosi slabi.

- Odnosi v razmerju z razlogom za medgeneracijsko sobivanje

Graf 4.3: Odnosi v razmerju z razlogom za medgeneracijsko sobivanje

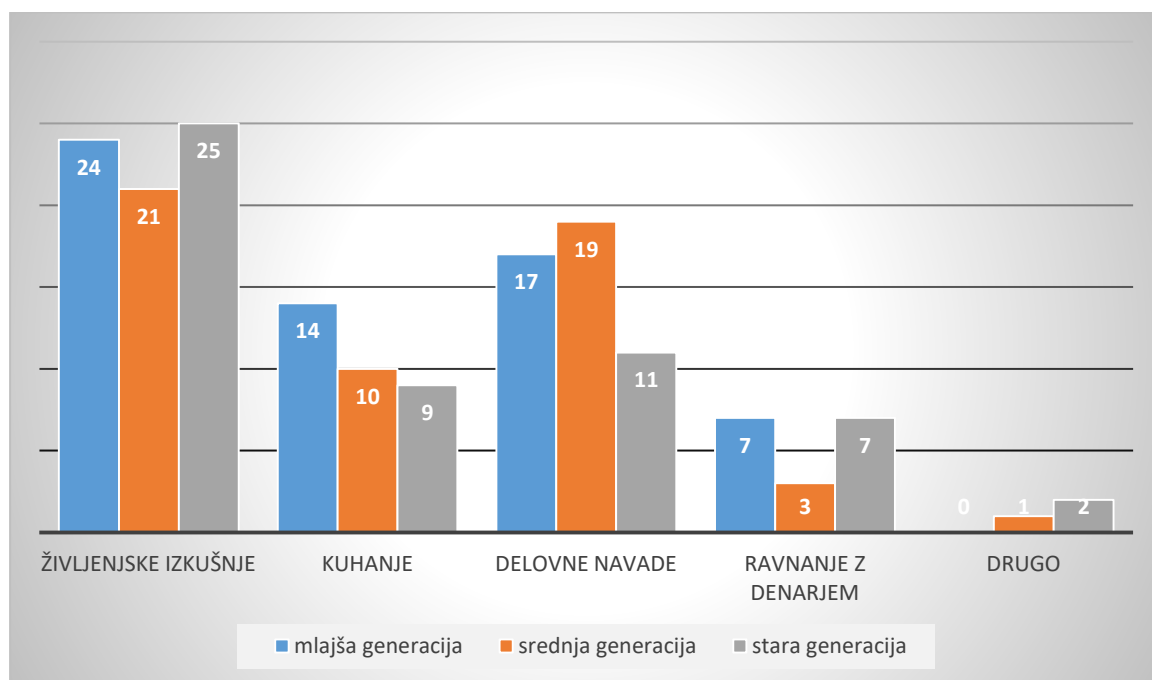

Moja tretja hipoteza je: "Boljši odnosi med generacijami so tam, kjer so se skupaj odločili za sobivanje." Iz grafa lahko razberemo, da so pri 33,3 % družin, ki so se skupaj odločile za sobivanje, odnosi zelo dobri, pri 66,7 % pa dobri. Medtem pa so pri tistih, ki so kot razloge za sobivanje navedli druge možne odgovore, odnosi zelo dobri le pri 15,2 %, dobri pri 72,7 %, niti dobri niti slabi pri 9,1 % in slabi pri 3 % družin. Tisti, ki so se skupaj odločili za sobivanje, niso odgovorili, da so njihovi odnosi zelo slabi, slabi ali niti dobri niti slabi, medtem ko nekaj odstotkov tistih, ki sobivajo zaradi drugih razlogov, meni, da so njihovi

odnosi niti dobri niti slabi ali slabi. Na podlagi teh podatkov lahko tretjo hipotezo potrdim, ker so v glavnem odnosi boljši tam, kjer so se skupaj odločili za sobivanje.

4.7 Učenje mlajše generacije od starejše

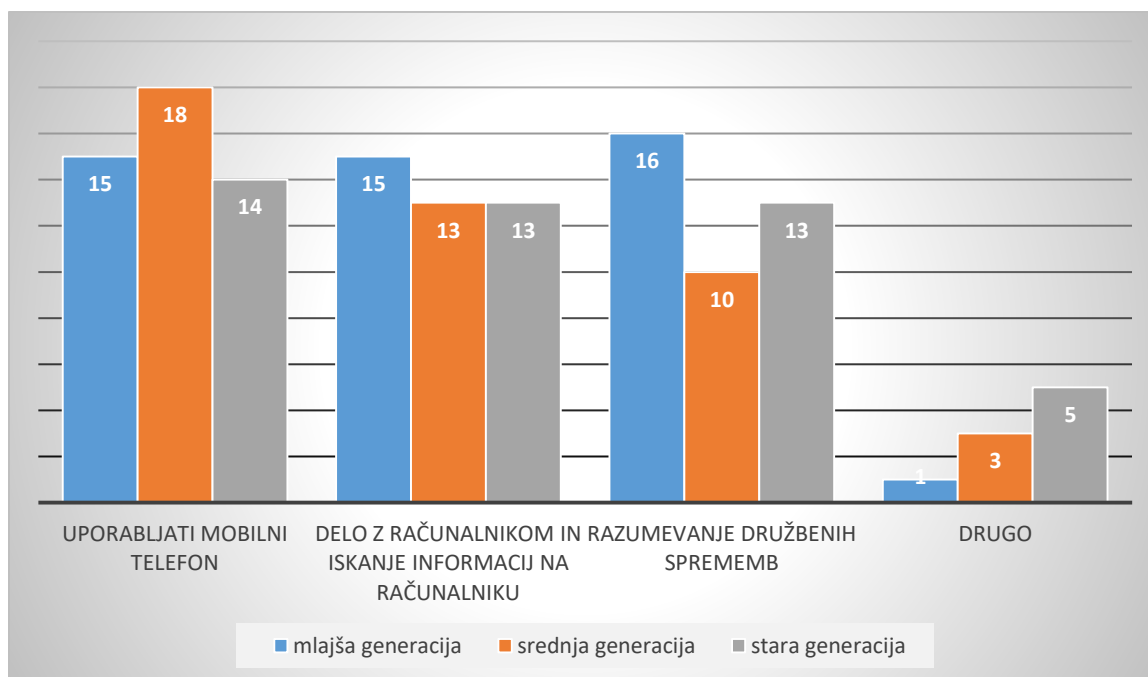
Graf 4.4: Učenje mlajše generacije od starejše

Osebe, ki pripadajo mlajši generaciji, menijo, da se mlajše generacije od starejše naučijo življenjskih izkušenj, delovnih navad in kuhanja. V nekoliko manjši meri so se odločali za ravnanje z denarjem. Srednja generacija meni, da se mlajša generacija najpogosteje od starejše nauči življenjskih izkušenj in delovnih navad, sledilo je kuhanje, v manjši meri pa so se odločali za ravnanje z denarjem. Ena izmed oseb je navedla, da se mlajše generacije od starejše naučijo odnosov do ostale okolice, okolja in ljudi. Stara generacija meni, da so najpomembnejše, kar se mlajše generacije naučijo od starejše, življenjske izkušnje. V manjši meri so se odločali za delovne navade, kuhanje in nato za ravnanje z denarjem. Ena izmed oseb iz starejše generacije je odgovorila, da se naučijo izkušenj od staršev, ena izmed oseb pa meni, da se mlajše generacije od starejše naučijo vse. Moja zadnja hipoteza je bila, da so najpomembnejše, kar se mlajše generacije naučijo od starejše, življenjske izkušnje. Na podlagi rezultatov lahko hipotezo potrdim, saj se je največ oseb vseh generacij, ki so sodelovale v raziskavi, odločilo za odgovor življenjske izkušnje.

4.8 Učenje starejše generacije od mlajše

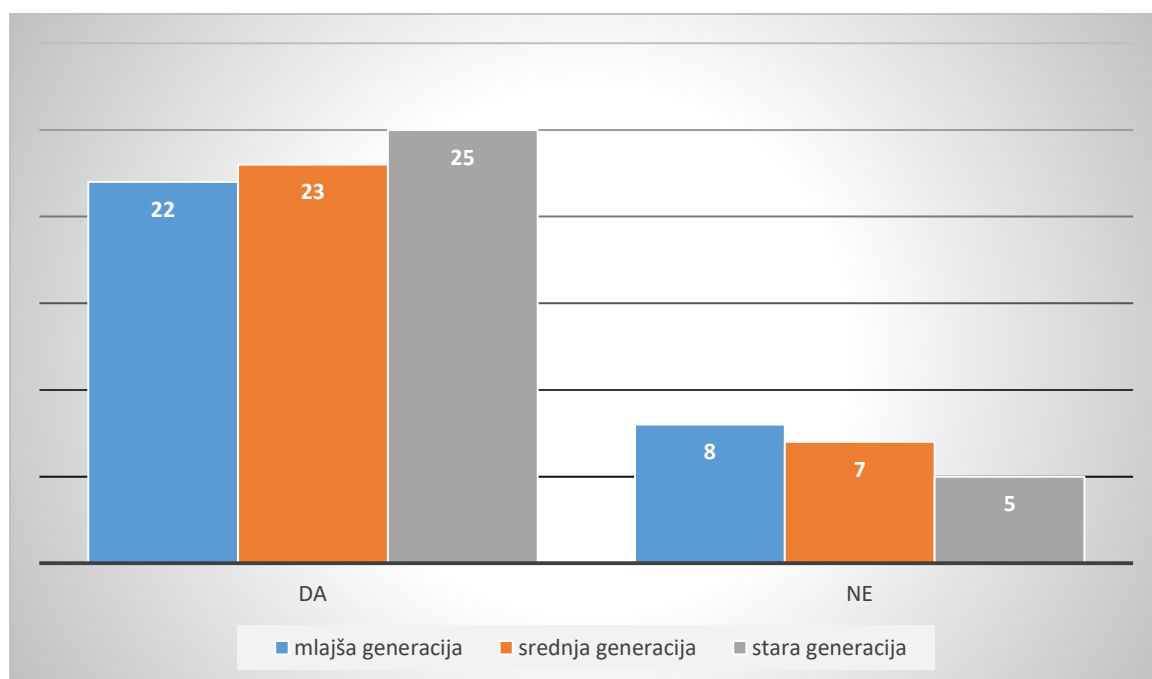
Graf 4.5: Učenje starejše generacije od mlajše

Mlajša generacija v skoraj enaki meri meni, da je najpomembnejše, kar se starejše generacije naučijo od mlajše, razumevanje družbenih sprememb, uporabljati mobilni telefon, delo z računalnikom in iskanje informacij na računalniku. Kot drugo ena izmed oseb navaja, da se strinja z vsem zgoraj naštetim. Srednja generacija se v največji meri odloča za uporabo mobilnega telefona, v nekoliko manjši meri menijo, da se starejše generacije naučijo dela na računalniku in iskanja informacij na računalniku ter razumevanja družbenih sprememb. Ena izmed oseb iz srednje generacije je navedla, da se starejša generacija od mlajše ne želi nič naučiti, druga meni, da se naučijo oziroma od mlajših generacij izvedo, kaj je novega na prodajnih policah, tretja oseba pa meni, da ima starejša generacija svoja prepričanja, od katerih po navadi ne odstopa. Stara generacija meni, da je najpomembnejše, kar se naučijo od mlajših generacij, uporaba mobilnega telefona, sledi delo na računalniku in iskanje informacij na računalniku ter razumevanje družbenih sprememb. Pod možnostjo drugo so navajali, da se od mlajše generacije naučijo tudi načina znosnega preživetja v danih razmerah, tolerantnosti do drugih, da se lahko naučijo več stvari, ena izmed oseb pa meni, da se starejša generacija od mlajših generacij ne more nič naučiti.

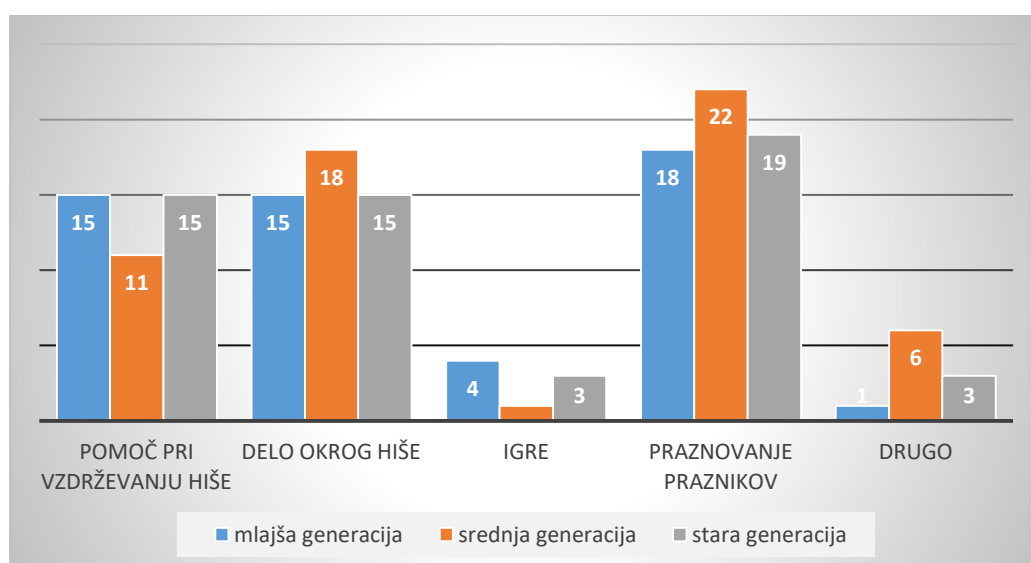
4.9 Skupne aktivnosti vseh treh generacij

Graf 4.6: Ali imate vse tri generacije skupne aktivnosti?

Iz grafa 4.6 lahko razberemo, da ima večina oseb, ki so sodelovale v raziskavi, doma skupne aktivnosti z vsemi tremi generacijami. Od 90 sodelujočih v raziskavi jih je 70 (77,8 %) navedlo, da imajo skupne aktivnosti z vsemi generacijami. 20 (22,2 %) oseb pa z osebami iz ostalih generacij nima skupnih aktivnosti. Da imajo skupne aktivnosti z ostalimi generacijami, so največkrat navedle osebe, ki pripadajo stari generaciji, najmanjkrat so enako navedle osebe iz mlajše generacije.

Graf 4.7: Skupne aktivnosti vseh generacij

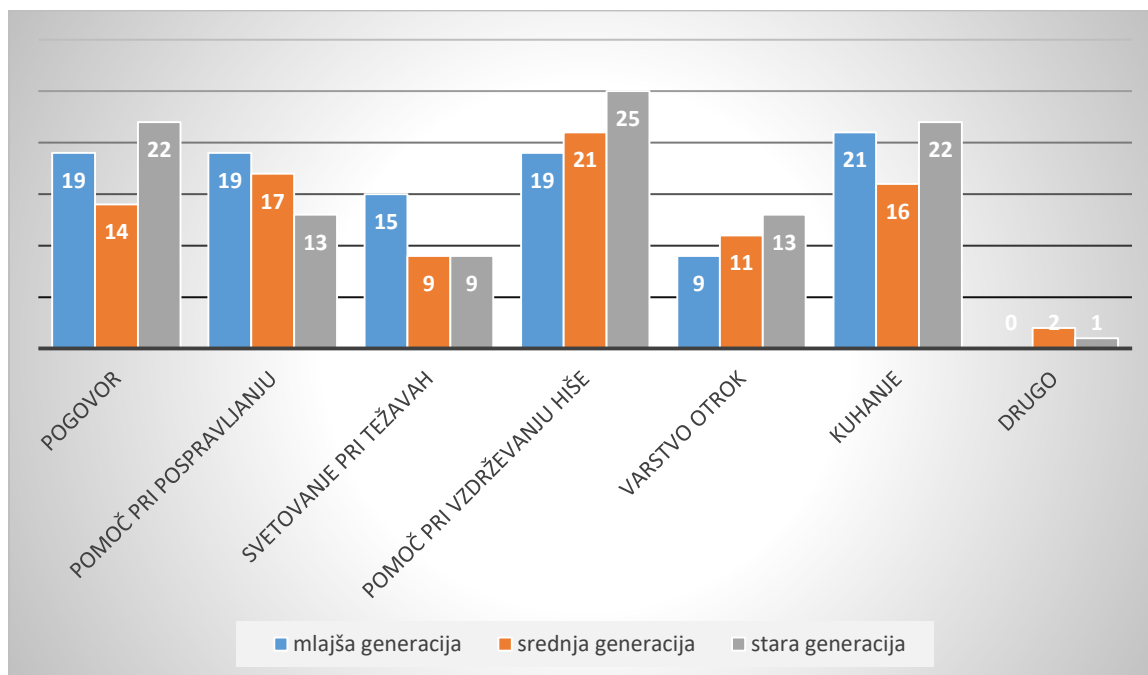

Mlajša generacija največkrat kot skupno aktivnost navaja praznovanje praznikov, nato pomoč pri vzdrževanju hiše in delo okrog hiše, v manjši meri pa navaja igre. Ena izmed oseb je navedla, da je skupna aktivnost vseh treh generacij kosilo. Srednja generacija navaja, da je najpogostejša skupna aktivnost praznovanje praznikov, sledita delo okrog hiše in pomoč pri vzdrževanju hiše. V najmanjši meri so to igre. Kot druge skupne aktivnosti vseh treh generacij navajajo vsakodnevno kosilo, praznovanje rojstnih dni, gledanje televizije ter skrb za starejše in mlajše. Stara generacija navaja, da je skupna aktivnost praznovanje praznikov, prav tako tudi delo okrog hiše in vzdrževanje hiše. V manjši meri so to igre in kot drugo navajajo medsebojno vsestransko pomoč, koline in delo vseh članov.

Ena izmed hipotez je: "Najpomembnejša skupna aktivnost vseh treh generacij je pomoč pri vzdrževanju hiše." Iz rezultatov lahko razberem, da so najpogostejši trije odgovori pomoč pri vzdrževanju hiše, delo okrog hiše in praznovanje praznikov. Za pomoč pri vzdrževanju hiše se je odločilo 41 oseb, ki so sodelovale v anketi, za delo okrog hiše 48 oseb in za praznovanje praznikov 59 oseb. Na podlagi teh podatkov lahko hipotezo ovržem, ker najpomembnejša skupna aktivnost vseh treh generacij ni pomoč pri vzdrževanju hiše, ampak je to praznovanje praznikov.

4.10 Oblike medsebojne pomoči

Graf 4.8: Oblike medsebojne pomoči

Iz grafa 4.8 lahko razberemo, da mlajša generacija kot obliko medsebojne pomoči najpogosteje navaja kuhanje, sledijo pogovor, pomoč pri pospravljanju in pomoč pri vzdrževanju hiše. V nekoliko manjši meri navajajo svetovanje pri težavah in varstvo otrok. Srednja generacija kot najpogostejšo obliko medsebojne pomoči navaja pomoč pri vzdrževanju hiše, sledita pomoč pri pospravljanju in kuhanje, nato pa pogovor, varstvo otrok in svetovanje pri težavah. Kot drugo navajajo prevoz, še posebej prevoz otrok v šolo, nakupovanje, obisk zdravnika, pomoč pri naročanju na zdravstvene preglede in pomoč pri upravnih postopkih. Stara generacija meni, da so najpogostejše oblike medsebojne pomoči pomoč pri vzdrževanju hiše, pogovor in kuhanje. V nekoliko manjši meri navajajo pomoč pri pospravljanju, varstvo otrok in svetovanje pri težavah. Pod drugo eden od anketiranih navaja, da ena oseba ne zmore vsega in si pomagajo.

5 Razprava

V raziskavi je sodelovalo 90 anketirancev, od tega je bilo 39 oseb moškega spola in 51 oseb ženskega spola. Iz vsake generacije je v raziskavi sodelovalo 30 anketiranih.

V raziskavi sem ugotovila, da se je kot najpogostejši razlog za sobivanje pri mladi in srednji generaciji pojavljala stanovanjska problematika. Rezultate moje raziskave bi lahko povezali s tem, kar navajata Ule in Kuhar (2003), da otroci ostajajo pri starših, ker se dlje izobražujejo, s tem se podaljšuje povprečna starost ob rojstvu otrok, slabe pa so tudi možnosti za nakup primerne stanovanja. Pri tem imajo lahko vlogo strukturni dejavniki, ki sta jih Mandič in Gnidovec (1999, str. 54–55) opredelili kot demografske dejavnike in stanovanjski trg ter razpoložljiva stanovanja, cene najemnih stanovanj in stanovanjske kredite. Vsi ti dejavniki so odločilni in določajo, kakšne možnosti imajo mladi pri prehodu iz starševskega do samostojnega stanovanja. Za takšno osamosvajanje pa je pomembno, da je oseba ekonomsko neodvisna in ima službo. Stara generacija navaja, da je razlog za medgeneracijsko sobivanje želja po sobivanju oziroma skupna odločitev, verjetno pa je ta razlog pri starih ljudeh povezan tudi s tem, da si mogoče želijo imeti v starosti blizu svoje, ki bi jim lahko pomagali, če bi prišlo do zdravstvenih težav in onemoglosti.

Kot prednost sobivanja so vse tri generacije najpogosteje navajale vsakodnevno pomoč. Ko govorimo o skrbi za stare ljudi, ločimo dve glavni vrsti: pomoč in osebna oskrba, ki jo odrasli otrok nudi staršu. Pri skrbi za starše je veliko možnih aktivnosti: gospodinjska opravila, hišna opravila, pripravljanje obrokov, transport, socialni nadzor, finančna pomoč, čustvena opora, pomoč pri umivanju, oblačenju itd. (Šadl in Hlebec, 2011, str. 109). Kot prednost sobivanja so navajali tudi varstvo otrok, kar potrjujejo tudi ugotovitve raziskave, ki jo je izvedla Brcar (2016). Ugotovila je, da se vloga starih ljudi v sobivanju kaže kot pomoč mlajšim generacijam – varstvo vnukov, predajanje veščin mlajšim od sebe, druženje. Tudi v svoji raziskavi sem ugotovila, da so anketirani kot prednost sobivanja navajali izmenjavo izkušenj in medsebojno učenje. Med pogostimi odgovori se je kot prednost sobivanja pojavljalo tudi druženje. V tradicionalnih družbah je bila družina tista, ki je starim ljudem nudila materialno varnost. Stari ljudje so lahko zadovoljevali tudi svoje nematerialne socialne potrebe. Bili so vpleteni v medgeneracijsko povezanost in so preživljali čas z vnuki, jih pazili in jim predajali svoje življenjske izkušnje, srednji generaciji pa so priskočili na pomoč z nasveti (Ramovš, 2003).

Kot slabosti sobivanja so osebe, ki pripadajo mladi generaciji, najpogosteje navedle konflikte in prilagajanje, srednja generacija meni, da je slabost sobivanja omejena

samostojnost, stara generacija pa meni, da je slabost sobivanja prilagajanje. Tudi v raziskavi Brcar (2016) so stari ljudje kot največjo slabost sobivanja navajali prilagajanje. V knjigi Medgeneracijska solidarnost v Sloveniji (Hlebec idr., 2012) so avtorji zapisali, da je konflikt predviden kot stalen in dinamičen del družinskih odnosov. Ne pomeni pa odsotnosti solidarnosti, ampak samo stres ali pa izgubo avtonomije. Konflikti se delijo na konstruktivne in destruktivne ter na redke, občasne ali redne. Od pogostosti konfliktov je odvisno, kakšna bo emocionalna povezanost med generacijami in stiki. Ugotovljeno je, da so šibkejši odnosi posledica intenzivnejših konfliktov.

V raziskavi sem ugotovila tudi, da so vse tri generacije v glavnem zadovoljne s sobivanjem. Nekaj oseb iz mlajše in srednje generacije navaja, da so s sobivanjem zelo nezadovoljni ali nezadovoljni. Stara generacija je s sobivanjem zadovoljna ali zelo zadovoljna. Medgeneracijski odnosi v družini pa temeljijo tudi na vzajemni pomoči med generacijami. S tem je povezano tudi osebno zadovoljstvo, ta občutek pa je bolj izrazit pri starih ljudeh. Pomoč večinoma ni enosmerna, ampak poteka med generacijami v vse smeri (Hojnik-Zupanc, 1994, str. 58).

Odnosi med generacijami so glede na rezultate moje raziskave v večini dobri ali pa zelo dobri. Le nekaj oseb navaja, da odnosi niso niti dobri niti slabi ali pa da so slabi. Glede na rezultate raziskave o slovenski mladini lahko povemo, da je leta 2010 kar 67,1 % mladih v Sloveniji menilo, da so odnosi med mladimi in starejšimi bolj napeti (Mladina 2010, 2010). To pa za raziskavo, ki sem jo izvedla, ne drži, saj večina mladih meni, da so odnosi med generacijami dobri.

Večina ljudi, ki so sodelovali v moji raziskavi, meni, da se mlajše generacije od starejše naučijo življenjskih izkušenj in delovnih navad. V nekoliko manjši meri menijo, da se naučijo kuhanja in ravnanja z denarjem. Vse tri generacije so podobnega mnenja, da se starejše generacije od mlajše naučijo uporabljati mobilni telefon, delati z računalnikom in iskati informacije na računalniku ter razumevati družbene spremembe. Kot je zapisala Ule (2008) v enem izmed svojih del, so vidne tudi spremembe moči med mlajšimi in starejšimi. Mlajši za razliko od včasih pridobivajo na ravnotežju moči – to je posledica liberalizacije vzgojnih stilov. Danes so prisotni vse bolj neformalni in osebni odnosi med odraslimi in mladimi, starši veliko manj izražajo svojo avtoriteto in moč nad mladimi, kot so jo včasih. Veliko bolj so prisotni tudi pogovori, boljši odnos, starši in otroci postanejo prijatelji.

Skoraj 80 % anketiranih v moji raziskavi ima skupne aktivnosti z vsemi generacijami. Okrog 20 % anketiranih pa z ostalimi generacijami nima skupnih aktivnosti. Tisti, ki so navedli, da

imajo vse tri generacije skupne aktivnosti, so kot najpogostejšo skupno aktivnost izpostavili praznovanje praznikov. Sledita delo okrog hiše in pomoč pri vzdrževanju hiše.

Kot najpogostejšo obliko medsebojne pomoči je mlajša generacija navajala kuhanje, srednja in stara generacija pa pomoč pri vzdrževanju hiše. Pogosti odgovori so bili tudi pogovor, pomoč pri pospravljanju, v nekoliko manjši meri pa svetovanje pri težavah in varstvo otrok. Po besedah Hojnik-Zupanc (1994, str. 58) medgeneracijski odnosi v družini temeljijo tudi na vzajemni pomoči med generacijami. S tem je povezano tudi osebno zadovoljstvo, ta občutek pa je bolj izrazit pri starih ljudeh. Pomoč večinoma ni enosmerna, ampak poteka med generacijami v vse smeri. Kot je zapisal Ramovš (2003), so stari starši pomembni pri medgeneracijski povezanosti, saj preživljajo čas z vnuki, jim predajajo življenjske izkušnje, pomagajo pa si tudi z nasveti.

Menim, da je moja raziskava pripomogla k socialnemu delu, saj lahko z njo dobimo boljši vpogled v medgeneracijsko sobivanje treh generacij iste družine. Lahko vidimo, kakšen je njihov pogled, kakšni so razlogi za sobivanje, kako so z njim zadovoljni, kakšno je medsebojno učenje in kakšne so skupne aktivnosti. Vidimo, da je v problematiko medgeneracijskega sobivanja vključeno tudi socialno delo na področju družine in medsebojnih razmerij ter stanovanjska problematika.

Glede na dobljene rezultate mi je skoraj težko verjeti, da bi izmed vseh 90 anketiranih dobila le zadovoljne ljudi in dobre odnose. Glede na pogovore, ki sem jih imela z znanci in prijatelji, preden sem se odločila za temo diplomskega dela, bi skoraj gotovo lahko trdila, da vsi niso tako zadovoljni s sobivanjem. V raziskavi sem imela tudi nekaj primerov, ko so bili anketirani s sobivanjem zelo nezadovoljni. Pri skupnih aktivnostih sem glede rezultatov malo v dvomih in je težko razumeti, da nekateri navajajo, da nimajo skupnih aktivnosti, saj če si pomagajo pri vzdrževanju hiše, je že to skupna aktivnost.

6 Sklep

- Mlada in srednja generacija kot glavni razlog za sobivanje navajata stanovanjsko problematiko, stara generacija pa kot glavni razlog navaja željo po sobivanju oziroma skupno odločitev.
- Kot prednost sobivanja vse tri generacije najpogosteje navajajo vsakodnevno pomoč.
- Kot slabosti sobivanja je mlajša generacija navedla konflikte in prilagajanje, srednja generacija meni, da je slabost sobivanja omejena samostojnost, stara generacija pa, da je slabost sobivanja prilagajanje.
- Vse tri generacije so navedle, da so v večini zadovoljne s sobivanjem, prav tako menijo, da so njihovi odnosi med generacijami dobri.
- Vse tri generacije menijo, da so življenjske izkušnje najpomembnejše, kar se mlajše generacije naučijo od starejše.
- Vse tri generacije v približno enaki meri menijo, da se starejše generacije od mlajše naučijo uporabljati mobilni telefon, delati z računalnikom in iskati informacije na računalniku ter razumevati družbene spremembe.
- Večina anketiranih ima skupne aktivnosti, med njimi je najpomembnejša skupna aktivnost praznovanje praznikov.
- Kot oblike medsebojne pomoči so anketirani navajali predvsem pomoč pri vzdrževanju hiše, kuhanje in pogovor.

7 Predlog

- Predlagam, da bi se ljudi več ozaveščalo o medgeneracijskem sobivanju, kot sem namreč ugotovila v raziskavi, so ljudje s sobivanjem na splošno zadovoljni, ker je sobivanje v korist vsem generacijam.
- Predlagam, da bi se medgeneracijsko sobivanje spodbujalo, saj so starejši ljudje tako manj osamljeni, počutijo se koristne, ker lahko priskočijo na pomoč. S tem bi mogoče zmanjšali čakalno vrsto v domovih za stare, saj ljudje namestitve mogoče ne bi potrebovali, ker bi jim pomagali svojci v kombinaciji z oskrbo na domu.
- Tudi s finančnega vidika je sobivanje prednost, ker se razdelijo stroški na več generacij, zato včasih nekateri ljudje ne potrebujejo kredita ali finančne pomoči pri vzdrževanju hiše.
- Predlagam, da bi uvedli pogovorne skupine, kjer bi lahko družine, ki imajo težave ali se soočajo s konflikti, šle na terapijo ali pogovor in bi jim strokovnjak pomagal pri reševanju problemov.

8 Uporabljena literatura

- Bengston, V. L., & Oyama, P. S. (2007). *Intergenerational solidarity: Strengthening economic and social ties*. New York: United Nations Headquarters.
- Bouwkamp, R., & De Vries, S. (2002). *Psihosocialna družinska terapija*. Logatec: Firis.
- Brcar, T. (2016). *Sobivanje mladih in starih ljudi* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Čaćinovič Vogrinčič, G. (2008). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- De Beauvoir, S. (2018). *Starost. I, Stališče zunanosti*. Ljubljana: Dermat.
- Dolenc, D. (2013). *Ljudje, družine, stanovanja* [pdf]. Pridobljeno 30. 3. 2020 s https://www.stat.si/doc/pub/Ljudje_druzine_stanovanja.pdf.
- Filipović, M. (2005). Stanovanjske razmere in stanovanjski standard družin z otroki in mladino. V A. Črnak-Meglič (ur.), *Otroci in mladina v prehodni družbi: analiza položaja v Sloveniji*. (str. 189–204). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.
- Goldscheider, F., & Da Vanzo, J. (1985). Living arrangements and the transition to adulthood. *Demography* 22(1), 545–563.
- Goriup, J., & Lahe, D. (2018). *Poglavja iz socialne gerontologije*. Maribor: Alma Mater Press.
- Hlebec, V., Filipović Hrast, M., Kump, S., Jelenc Krašovec, S., Pahor, M., & Domajnko, B. (2012). *Medgeneracijska solidarnost v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Hojnik-Zupanc, I. (ur.). (1994). *Star človek in družina*. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.
- Jarvis, P. (1994). Learning, ageing and education in the risk society. *Education and Ageing*, 9(1), 6–12.
- Kavčič, M., & Milinčič, L. (2003). Intergenerational relations in Slovenia. V B. Mesec, & V. Milošević Arnold (ur.), *Policy measures for the elderly: Intergenerational relationships. Erasmus intensive seminar*. (str. 144–158). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Koželj, K. (2018). *Pripravljenost starih in mladih ljudi za medgeneracijsko sobivanje v Sloveniji* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Leskošek, V. (1999). Stanovanje kot pomemben prispevek k samostojnosti mladih. V S. Mandič (ur.), *Pravica do stanovanja: brezdomstvo in druga stanovanjska tveganja ranljivih skupin*. (str. 71–104). Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Ličen, N., & Bolčina, B. (2010). *Izobraževanje – most med generacijami. Priročnik za medgeneracijsko učenje*. Ajdovščina: Ljudska univerza.

Ličer, N. (1994). Upokojenec in družina. *Star človek in družina: učna delavnica, posvečena 25. obletnici Gerontološkega društva Slovenije, Brdo pri Kranju, 2. in 3. december 1994*. (str. 46–52).

Macuh, B. (2019). *Medgeneracijsko sodelovanje: Potreba in zahteva časa*. Maribor: Kulturni center.

Mali, J. (2009). Sožitje med generacijami kot ga razumemo v socialnem delu. V S. Bezjak (ur.) *Zbornik: Vloga starejših v sodobni slovenski družbi. 9. festival za tretje življenjsko obdobje*. (str. 70–75). Ljubljana: Inštitut Hevrek!

Mali, J. (2013). Socialno delo s starimi ljudmi kot specializacija stroke. *Revija Socialno delo*, 52 (1). Pridobljeno 6. 5. 2020 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-TWJ8V0FM>

Mandič, S. (2009). Stanovanjske razmere mladih. V T. Rakar & U. Boljka (ur.) *Med otroštvom in odraslostjo*. (str. 57–75). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.

Mandič, S., & Gnidovec, M. (1999). Stanovanjska kariera in prehod iz stanovanja staršev v prvo samostojno stanovanje. V S. Mandič (ur.), *Kakovost življenja: Stanja in spremembe*. (str. 43–74). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave z osnovami informatike* (študijsko gradivo za interno uporabo), Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mladina 2010 (2010). Končno poročilo o rezultatih raziskave, pridobljeno 26. 4. 2020 s <https://www.delo.si/assets/media/other/20110131/Koncno%20porocilo.pdf>

- Parkinson, L. (2011). *Družinska mediacija*. Ljubljana: Inštitut za mediacijo Concordia.
- Pečjak, V. (2007). *Psihologija staranja*. Bled: Samozaložba.
- Ramovš, J. (2003). *Kakovostna starost: socialna gerontologija in gerontagogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka: Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- Ramovš, J. (ur.). (2013). *Staranje v Sloveniji*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje.
- Ramovš, J. (2017). *Sožitje v družini*. Ljubljana: Celjska Mohorjeva družba.
- Statistični urad Republike Slovenije. (b.d.a) *Študenti terciarnega izobraževanja po starosti in spolu, Slovenija, letno*. Pridobljeno 3. 3. 2020 s https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__09_izobrazevanje__08_terciarno_izobraz__01_09550_vpisani_splosno/0955033S.px/table/tableViewLayout2/
- Statistični urad Republike Slovenije. (b.d.b) *Gospodinjstva po številu članov, občine, Slovenija, večletno*. Pridobljeno 3. 3. 2020 s https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__05_prebivalstvo__17_Gospodinjstva__15_05F30_Gospodinjstva_OBC/05F3015S.px/table/tableViewLayout2/
- Statistični urad Republike Slovenije. (b.d.c) *Kazalniki rodnosti po starostnih skupinah mater, kohezijski regiji, Slovenija*. Pridobljeno 26. 4. 2020 s https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__05_prebivalstvo__30_Rodnost__20_05K10_zen-otroci/05K1022S.px/table/tableViewLayout2/
- Šadl, Z., & Hlebec, V. (2011). Stik med mladimi in starimi ljudmi ter neformalna skrb za stare ljudi v Evropi. V S. Mandič, & M. Filipovič Hrast (ur.), *Blaginja pod pritiski demografskih sprememb* (str. 107–138). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ule, M. (2008). *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ule, M. (2009). *Psihologija komuniciranja in medosebnih odnosov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ule, M., & Kuhar, M. (2003). *Mladi, družina, starševstvo: spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Vrabič Kek, B. (2012). *Kakovost življenja* [pdf]. Pridobljeno 3. 3. 2020 s <https://www.stat.si/doc/pub/Kakovost.pdf>

9 Priloge

9.1 Vprašalnik

MEDGENERACIJSKO SOBIVANJE

Moje ime je Ines Purnat, sem študentka 4. letnika socialnega dela. V diplomskem delu raziskujem medgeneracijsko sobivanje treh generacij. To pomeni, da skupaj živijo mlada generacija, srednja generacija in starejša generacija.

Prosim vas, da si vzamete 5 minut časa in izpolnite kratek vprašalnik.

Vaši odgovori bodo uporabljeni izključno v študijske namene. Vprašalnik je anonimen, kar pomeni, da nikjer ni zahtevan vnos vašega imena. S tem, ko boste izpolnili vprašalnik, boste pripomogli k bolj širokemu vpogledu v sobivanje treh generacij, za kar se vam že vnaprej zahvaljujem. Hvala za sodelovanje!

1. Spol:

- ☐ Moški
- ☐ Ženski

2. Starost: _____

3. Starostna skupina:

- ☐ Mlajša generacija
- ☐ Srednja generacija
- ☐ Stara generacija

4. Kaj so razlogi za medgeneracijsko sobivanje? (izberite 1 odgovor)

- ☐ Stanovanjska problematika
- ☐ Želja po sobivanju/skupna odločitve
- ☐ Denar
- ☐ Varstvo otrok
- ☐ Navezanost na dom
- ☐ Drugo (navedite): _____

5. Kaj je po vašem mnenju prednost sobivanja? (možnih več odgovorov)

- ☐ Druženje
- ☐ Vsakodnevna pomoč
- ☐ Sprejemanje skupnih odločitev
- ☐ Varstvo otrok
- ☐ Medsebojno učenje
- ☐ Izmenjava izkušenj
- ☐ Drugo (navedite): _____

6. Kaj je po vašem mnenju slabost sobivanja? (možnih več odgovorov)

- ☐ Konflikti
- ☐ Omejena samostojnost
- ☐ Potreba po razpravi pri skupnih odločitvah

- Prilagajanje
- Premalo truda za sodelovanje
- Drugo (navedite): _____

7. Kako ste zadovoljni s sobivanjem?

- Zelo nezadovoljen
- Nezadovoljen
- Niti zadovoljen niti nezadovoljen
- Zadovoljen
- Zelo zadovoljen

8. Navedite razlog, zakaj ste na 7. vprašanje tako odgovorili.

9. Kakšni so vaši odnosi z ostalima generacijama?

- Zelo dobri
- Dobri
- Niti dobri niti slabi
- Slabi
- Zelo slabi

10. Kaj menite, da se mlajše generacije naučijo od starejših?

- Življenjske izkušnje
- Kuhanje
- Delovne navade
- Ravnanje z denarjem
- Drugo (navedite): _____

11. Kaj menite, da se starejše generacije naučijo od mlajših generacij?

- Uporabljati mobilni telefon
- Delo z računalnikom in iskanje informacij na računalniku
- Razumevanje družbenih sprememb
- Drugo (navedite): _____

12. Ali imate vse tri generacije skupne aktivnosti?

- Da
- Ne

13. Če da, katere?

- Pomoč pri vzdrževanju hiše
- Delo okrog hiše
- Igre
- Praznovanje praznikov
- Drugo (navedite): _____

14. Katere oblike medsebojne pomoči so prisotne med generacijami pri vas doma? (možnih več odgovorov)

- Pogovor
- Pomoč pri pospravljanju
- Svetovanje pri težavah
- Pomoč pri vzdrževanju hiše
- Varstvo otrok
- Kuhanje

- Drugo (navedite): _____

9.2 Aritmetična sredina in standardni odklon

- aritmetična sredina

Mlajša generacija

$\bar{x} =$

$$\frac{23+30+30+27+25+15+15+24+20+18+15+24+18+22+16+18+18+18+18+18+29+22+15+24+21+23+25+17+22+25}{30}$$

$$= 21,2$$

Srednja generacija

$\bar{x} =$

$$\frac{46+49+41+55+53+39+55+35+35+46+47+47+43+36+56+56+32+62+40+52+57+51+60+44+50+47+46+47+53+48}{30}$$

$$= 47,6$$

Stara generacija

$\bar{x} =$

$$\frac{74+78+70+66+75+82+80+74+69+65+71+78+70+75+73+86+72+79+79+79+85+66+70+80+76+86+75+84+80+76}{30}$$

$$= 75,8$$

- standardni odklon

Mlajša generacija

$\sigma^2 =$

$$\frac{(23-21,2)^2 + (30-21,2)^2 + (32-21,2)^2 + (27-21,2)^2 + (25-21,2)^2 + (15-21,2)^2 + (15-21,2)^2 + (24-21,2)^2 + (20-21,2)^2 +}{21,2}$$

$$\frac{(18-21,2)^2 + (15-21,2)^2 + (24-21,2)^2 + (18-21,2)^2 + (22-21,2)^2 + (16-21,2)^2 + (18-21,2)^2 + (18-21,2)^2 + (18-21,2)^2 +}{21,2}$$

$$\frac{(18-21,2)^2 + (18-21,2)^2 + (29-21,2)^2 + (22-21,2)^2 + (15-21,2)^2 + (24-21,2)^2 + (21-21,2)^2 + (23-21,2)^2 + (25-21,2)^2 +}{21,2}$$

$$\frac{(17-21,2)^2 + (22-21,2)^2 + (25-21,2)^2}{21,2} = \frac{3,24+77,44+116,64+33,64+14,44+38,44+38,44+7,84+1,44+10,24+38,44+}{21,2}$$

$$\frac{7,84+10,24+0,64+27,04+10,24+10,24+10,24+10,24+10,24+60,84+0,64+38,44+7,84+0,04+3,24+14,44+17,64+}{21,2}$$

$$\frac{0,64+14,44}{21,2} = \frac{635,4}{21,2} = 29,971698$$

$$\sigma = \sqrt{29,971698} = 5,8$$

Srednja generacija

$$\sigma^2 =$$

$$\frac{(46-47,6)^2 + (49-47,6)^2 + (41-47,6)^2 + (55-47,6)^2 + (53-47,6)^2 + (39-47,6)^2 + (55-47,6)^2 + (35-47,6)^2 + (35-47,6)^2 +}{47,6}$$

$$\frac{(46-47,6)^2 + (47-47,6)^2 + (47-47,6)^2 + (43-47,6)^2 + (36-47,6)^2 + (56-47,6)^2 + (56-47,6)^2 + (32-47,6)^2 + (62-47,6)^2 +}{47,6}$$

$$\frac{(40-47,6)^2 + (52-47,6)^2 + (57-47,6)^2 + (51-47,6)^2 + (60-47,6)^2 + (44-47,6)^2 + (50-47,6)^2 + (47-47,6)^2 + (46-47,6)^2 +}{47,6}$$

$$\frac{(47-47,6)^2 + (53-47,6)^2 + (48-47,6)^2}{47,6} = \frac{2,56 + 1,96 + 43,56 + 54,76 + 29,16 + 73,96 + 54,76 + 158,76 + 158,76 + 2,56 +}{47,6}$$

$$\frac{0,36 + 0,36 + 21,16 + 73,96 + 70,56 + 70,56 + 243,36 + 207,36 + 57,76 + 19,36 + 88,36 + 11,56 + 153,76 + 12,96 + 5,76 + 0,36 + 2,56 +}{47,6}$$

$$\frac{0,36 + 29,16 + 0,16}{47,6} = \frac{1650,6}{47,6} = 34,67647059$$

$$\sigma = \sqrt{34,67647059} = 5,89$$

Starejša generacija

$$\sigma^2 =$$

$$\frac{(74-75,8)^2 + (78-75,8)^2 + (70-75,8)^2 + (66-75,8)^2 + (75-75,8)^2 + (82-75,8)^2 + (80-75,8)^2 + (74-75,8)^2 + (69-75,8)^2 +}{75,8}$$

$$\frac{(65-75,8)^2 + (71-75,8)^2 + (78-75,8)^2 + (70-75,8)^2 + (75-75,8)^2 + (73-75,8)^2 + (86-75,8)^2 + (72-75,8)^2 + (79-75,8)^2 +}{75,8}$$

$$\frac{(79-75,8)^2 + (79-75,8)^2 + (85-75,8)^2 + (66-75,8)^2 + (70-75,8)^2 + (80-75,8)^2 + (76-75,8)^2 + (86-75,8)^2 + (75-75,8)^2 +}{75,8}$$

$$\frac{(84-75,8)^2 + (80-75,8)^2 + (76-75,8)^2}{75,8} = \frac{3,24 + 4,84 + 33,64 + 96,04 + 0,64 + 38,44 + 17,64 + 3,24 + 46,24 + 116,64 + 23,04 +}{75,8}$$

$$\frac{4,84 + 33,64 + 0,64 + 7,84 + 104,04 + 14,44 + 10,24 + 10,24 + 10,24 + 84,64 + 96,04 + 33,64 + 17,64 + 0,04 + 104,04 + 0,64 + 67,24 +}{75,8}$$

$$\frac{17,64 + 0,04}{75,8} = \frac{1001,4}{75,8} = 13,2110817$$

$$\sigma = \sqrt{13,2110817} = 3,63$$

9.3 Odgovori na 8. vprašanje

MLAJŠA GENERACIJA

- Ker od starejših generacij pridobivamo izkušnje
- Ker se mi zdijo ti odgovori najprimernejši na moje izkušnje
- Ker sem zadovoljen zaradi pomoči in sodelovanja
- Ker mi je všeč živeti z babico, dedkom in ostalimi
- Konflikti
- Nimamo konfliktov, med sabo se dobro ujemamo, puščamo si dovolj privatnosti
- Ker je dosti konfliktov
- Stari ljudje so izjemno trmasti, vedo pa bolj malo o sodobnih problemih
- Nimamo težav, se razumemo in si pomagamo
- Prababica je motnja v hiši
- Zadovoljna sem, ker si pomagamo in se razumemo
- Ker se razumemo in si pomagamo
- Mi nič ne manjka
- Ker vseeno prihaja do konfliktov
- Ker se dobro razumemo, sodelujemo in se prilagajamo
- Ker se imamo lepo, včasih pa ne
- Zato ker se včasih skregamo
- Ker se s svojimi družinskimi člani zelo razumem
- Preveč konfliktov in prilagajanja
- Pozitivne izkušnje
- Pomoč drug drugemu, deljenje stroškov, varstvo otrok

SREDNJA GENERACIJA

- Ker se mi zdi to najboljši odgovor na naše sobivanje
- Vedno se kaj dogaja
- Razlika med starejšo in srednjo generacijo
- Solidni odnosi
- Ker se dobro razumemo, pomenijo mi vse
- Ker je veliko prilagajanja, a tudi prednosti
- Ker sem včasih zelo zadovoljna, včasih pa zelo nezadovoljna
- Konflikti
- Ker se dobro razumemo
- Težko je uskladiti želje
- Vsak nekaj naredi pri hiši

- Da skupaj rešimo probleme
- Ker se včasih dobro razumemo, včasih pa ne
- Pametovanje
- Mislim, da je dokaj dobro, lahko bi bilo boljše
- Zelo veliko konfliktov
- Ker manjka malo bolj prilagajanja in sodelovanja, več strpnosti
- Ker sem v pomoč mlajšim
- Zaradi lastnih izkušenj
- Ker uspešno shajamo skozi življenje
- Prilagajanje, omejevanje svobode
- Večjih težav nimamo, tudi morebitne manjše konflikte vedno uspešno rešimo
- Sobivanje ima več prednosti kot slabosti

STARA GENERACIJA

- Z vnuki, hčero in njenim možem sem srečna
- Pomoč (2×)
- Zaradi prednosti medgeneracijskega sobivanja in še: spremljanje odraščanja mlajših, zmanjšanje osamljenosti starejših
- Zato ker se lepo razumemo
- Ker je v redu
- Ker si pomagamo
- Lažje premagovanje starostnih problemov (2×)
- Obojestransko zadovoljstvo in pomoč
- Vedno lahko s kom klepetas
- Da nimam nobenih konfliktov (2×)
- Ker se dobro razumemo in sem rada v krogu svojih ljudi
- Ker mi mlajši pomagajo
- Ker se dobro razumemo
- Zadovoljna sem zato, ker se počutim v redu
- Ker sem starejša in je lepo, ko nekdo skrbi zame

9.4 Odnosi v razmerju z razlogom za medgeneracijsko sobivanje

	skupna odločitev s sobivanjem	odstotek	ostali razlogi	odstotek	SKUPAJ
zelo dobri	8	33,33 %	10	15,15 %	18
dobri	16	66,66 %	48	72,72 %	64
niti dobri niti slabi	0	0 %	6	9,09 %	6

slabi	0	0 %	2	3,03 %	2
zelo slabi	0	0 %	0	0 %	0
skupaj	24	100 %	66	100 %	90

9.5 Zbirna tabela rezultatov

- MLAJŠA GENERACIJA

številka ankete	1. Spol		2. Starost	3. Starostna skupina			4. Kaj so razlogi za medgeneracijsko sobivanje?					
	moški	ženska	starost	mlajša g.	srednja g.	stara g.	stanovanjska problematika	želja po sobivanju/ skupna odločitev	denar	varstvo otrok	navezanost na dom	drugo
1		1	23	1					1			
2	1		30	1					1			
3		1	30	1					1			
4		1	27	1				1				
5		1	25	1					1			
6		1	15	1							1	
7		1	15	1				1				
8		1	24	1			1					
9	1		20	1							1	
10	1		18	1							1	
11		1	15	1			1					
12		1	24	1			1					
13	1		18	1							1	
14		1	22	1			1					
15		1	16	1			1					
16		1	18	1				1				
17	1		18	1				1				
18		1	18	1								1
19		1	18	1							1	
20		1	18	1							1	
21		1	29	1			1					
22	1		22	1			1					
23	1		15	1				1				
24	1		24	1						1		
25	1		21	1					1			
26		1	23	1							1	
27	1		25	1			1					
28	1		17	1							1	
29	1		22	1			1					
30		1	25	1					1			
SKUPAJ	12	18	21,16667	30	0	0	9	5	6	1	8	1

5. Kaj je po vašem mnenju prednost sobivanja?							6. Kaj je po vašem mnenju slabost sobivanja?					
druženje	vsakodnevna pomoč	sprejemanje skupnih odločitev	varstvo otrok	medsebojno učenje	izmenjava izkušenj	drugo	konflikti	omejena samostojnost	potreba po razpravi pri skupnih odločitvah	prilagajanje	premalo truda za sodelovanje	drugo
	1							1				
1	1	1	1	1	1		1	1		1	1	
	1		1				1	1	1	1	1	
1	1	1	1		1		1			1		
1	1				1					1		
			1							1		
	1		1							1		
1	1				1		1		1	1		
1	1		1		1		1	1			1	
1	1	1	1		1		1		1	1		
	1				1		1	1	1	1		
	1		1		1		1	1		1		
	1		1				1		1	1		
1	1						1			1		
			1	1	1		1	1		1		
1	1			1			1				1	
	1						1			1	1	
	1		1			1	1		1	1		
		1					1			1		
			1				1	1		1		
	1			1	1			1				
	1		1				1	1		1		
1	1	1			1		1	1		1		
1	1	1					1	1		1		
1	1				1		1					
1	1				1		1					
1	1		1	1			1			1		
1	1				1		1	1			1	
14	24	6	15	5	13	1	22	13	6	22	6	0

7. Kako ste zadovoljni s sobivanjem?					9. Kakšni so vaši odnosi z ostalima generacijama?					10. Kaj menite, da se mlajše generacije naučijo od starejših?				
zelo nezadovoljen	nezadovoljen	niti zadovoljen niti nezadovoljen	zadovoljen	zelo zadovoljen	zelo dobri	dobri	niti dobri niti slabi	slabi	zelo slabi	življenjske izkušnje	kuhanje	delovne navade	ravnanje z denarjem	drugo
				1	1							1		
				1	1					1	1	1	1	
1							1			1				
				1	1						1	1		
						1				1		1		
			1			1					1			
			1			1				1				
			1			1				1	1	1		
			1			1				1				
			1			1				1	1	1	1	
			1			1				1	1	1	1	
			1			1						1	1	
				1	1					1		1		
			1			1				1	1	1		
	1					1				1	1			
			1			1				1	1	1		
1						1				1				
1						1							1	
			1			1				1				
				1	1					1	1	1	1	
	1						1			1		1		
			1			1				1				
			1		1					1	1			
			1		1					1		1		
			1			1				1	1			
			1			1				1		1		
1						1				1				
				1	1					1	1	1	1	
		1					1				1	1		
4	2	1	16	6	8	19	3	0	0	24	14	17	7	0

11. Kaj menite, da se starejše generacije naučijo od mlajših generacij?				12. Ali imate vse tri generacije skupne aktivnosti?		13. Če da, katere?				
uporabljati mobilni telefon	delo z računalnikom in iskanje informacij na računalniku	razumevanje družbenih sprememb	drugo	da	ne	pomoč pri vzdrževanju hiše	delo okrog hiše	igre	praznovanje praznikov	drugo
		1			1					
1	1	1		1		1	1	1	1	
		1			1					
			1		1					
		1		1		1			1	
1				1		1	1	1	1	
1				1			1		1	1
		1		1		1	1		1	
1					1					
1		1		1			1		1	
1	1			1			1		1	
1	1				1					
	1			1		1	1		1	
1	1	1		1		1	1		1	
	1			1		1				
		1		1					1	
	1	1		1		1	1	1	1	
		1			1					
		1		1		1				
1	1	1		1		1	1		1	
		1			1					
	1			1					1	
1	1			1		1	1		1	
1	1			1		1	1		1	
1				1		1				
1	1	1		1		1	1		1	
1	1			1		1	1		1	
		1		1					1	
	1	1		1		1	1	1		
1	1				1					
15	15	16	1	22	8	15	15	4	18	1

14. Katere oblike medsebojne pomoči so prisotne med generacijami pri vas doma?						
pogovor	pomoč pri pospravljanju	svetovanje pri težavah	pomoč pri vzdrževanju hiše	varstvo otrok	kuhanje	drugo
		1		1	1	
1	1	1	1	1	1	
1	1		1	1		
1			1		1	
1	1		1	1	1	
					1	
	1	1			1	
1	1	1	1		1	
	1	1				
1	1	1	1	1	1	
1		1			1	
1	1	1				
			1	1	1	
1	1	1	1		1	
			1			
1	1		1		1	
1	1	1	1		1	
	1				1	
1	1		1		1	
1	1		1			
					1	
			1	1		
1	1		1		1	
	1		1	1	1	
1		1			1	
1	1	1	1		1	
		1	1			
1		1				
1	1		1	1		
1	1	1			1	
19	19	15	19	9	21	0

- SREDNJA GENERACIJA

številka ankete	1. Spol		2. Starost	3. Starostna skupina			4. Kaj so razlogi za medgeneracijsko sobivanje?					
	moški	ženska	starost	mlajša g.	srednja g.	stara g.	stanovanjska problematika	želja po sobivanju/ skupna odločitev	denar	varstvo otrok	navezanost na dom	drugo
1		1	46		1				1			
2		1	49		1		1					
3		1	41		1			1				
4		1	55		1						1	
5	1		53		1			1				
6	1		39		1		1					
7		1	55		1			1				
8	1		35		1				1			
9		1	35		1				1			
10		1	46		1			1				
11	1		47		1			1				
12		1	47		1			1				
13	1		43		1			1				
14		1	36		1				1			
15		1	56		1						1	
16	1		56		1						1	
17	1		32		1		1					
18	1		62		1		1					
19	1		40		1		1					
20	1		52		1						1	
21		1	57		1		1					
22		1	51		1						1	
23		1	60		1		1					
24	1		44		1							1
25		1	50		1						1	
26	1		47		1						1	
27		1	46		1		1					
28	1		47		1		1					
29	1		53		1		1					
30		1	48		1		1					
SKUPAJ	14	16	47,6	0	30	0	11	7	4	0	7	1

5. Kaj je po vašem mnenju prednost sobivanja?							6. Kaj je po vašem mnenju slabost sobivanja?					
druženje	vsakodnevna pomoč	sprejemanje skupnih odločitev	varstvo otrok	medsebojno učenje	izmenjava izkušenj	drugo	konflikti	omejena samostojnost	potreba po razpravi pri skupnih odločitvah	prilagajanje	premalo truda za sodelovanje	drugo
	1		1					1		1		
1	1		1		1		1	1		1		
1	1	1	1	1	1			1				
1	1			1			1	1			1	
1	1		1		1		1	1		1	1	
	1		1	1	1		1	1		1		
1										1		
	1		1					1	1	1		
	1		1					1	1	1		
	1		1	1			1	1				
			1				1	1				
	1		1					1	1			
	1						1		1			
1	1						1	1				1
	1										1	
	1										1	
1				1			1	1				
	1								1			
			1		1		1	1				
1	1	1					1			1	1	
			1		1		1				1	
1	1		1									
			1		1		1					
1	1	1	1	1	1		1			1	1	
	1						1	1		1		
			1				1	1		1		
			1		1		1	1	1	1		
	1						1	1		1		
1	1				1			1		1		
11	23	4	17	6	9	0	19	20	5	17	7	1

7. Kako ste zadovoljni s sobivanjem?					9. Kakšni so vaši odnosi z ostalima generacijama?					10. Kaj menite, da se mlajše generacije naučijo od starejših?				
zelo nezadovoljen	nezadovoljen	niti zadovoljen niti nezadovoljen	zadovoljen	zelo zadovoljen	zelo dobri	dobri	niti dobri niti slabi	slabi	zelo slabi	življenjske izkušnje	kuhanje	delovne navade	ravnanje z denarjem	drugo
		1				1						1		
			1			1				1	1	1		
			1			1				1	1	1		
			1			1				1				
		1				1				1		1		
			1			1				1	1	1		
				1	1					1				
		1				1						1		
		1				1				1	1			
			1			1				1	1	1		
		1			1					1				
			1		1					1				
	1					1				1		1	1	
			1		1							1		
			1			1						1		
			1			1						1		
			1			1				1				
			1			1				1				
	1					1				1		1		
			1				1			1				
	1							1		1				
			1			1						1		
			1		1					1	1	1		
		1					1				1	1		
			1			1				1				
			1	1		1						1		
			1			1				1				
		1						1		1	1	1	1	1
			1			1				1	1	1	1	
			1			1				1	1	1		
0	3	7	18	2	5	21	2	2	0	21	10	19	3	1

11. Kaj menite, da se starejše generacije naučijo od mlajših generacij?				12. Ali imate vse tri generacije skupne aktivnosti?		13. Če da, katere?				
uporabljati mobilni telefon	delo z računalnikom in iskanje informacij na računalniku	razumevanje družbenih sprememb	drugo	da	ne	pomoč pri vzdrževanju hiše	delo okrog hiše	igre	praznovanje praznikov	drugo
	1				1					
1				1			1		1	
1	1	1		1		1	1		1	1
1				1			1		1	
			1	1			1		1	
1	1			1		1	1		1	1
		1		1			1		1	
1				1			1		1	1
1		1		1			1		1	1
		1		1			1		1	
		1			1					
1		1		1		1			1	
1	1			1					1	1
		1	1	1		1	1		1	
1					1					
1					1					
1	1			1		1	1			
	1				1					
	1				1					
	1			1		1	1		1	
		1			1					
1				1			1		1	
1				1					1	
	1			1		1			1	
		1		1		1	1		1	
1	1			1		1	1	1	1	
1	1	1		1					1	
1			1	1			1		1	1
1	1			1		1	1		1	
1	1			1		1	1		1	
18	13	10	3	23	7	11	18	1	22	6

14. Katere oblike medsebojne pomoči so prisotne med generacijami pri vas doma?						
pogovor	pomoč pri pospravljanju	svetovanje pri težavah	pomoč pri vzdrževanju hiše	varstvo otrok	kuhanje	drugo
	1		1	1	1	
1	1	1			1	
1			1	1	1	
1	1		1			
1	1		1		1	
1	1	1		1	1	1
1		1	1			
			1	1	1	
1			1	1	1	
	1		1	1	1	
1						
1	1	1	1			
		1	1			
	1		1		1	
	1		1			
			1			
1	1					
				1		
				1		
	1	1	1			
			1			
	1				1	
1				1	1	
	1		1	1	1	
1	1	1	1		1	
	1	1	1	1	1	
			1			
1		1				1
	1		1		1	
1	1		1		1	
14	17	9	21	11	16	2

- STARA GENERACIJA

	1. Spol		2. Starost	3. Starostna skupina			4. Kaj so razlogi za medgeneracijsko sobivanje?					
številka ankete	moški	ženska	starost	mlajša g.	srednja g.	stara g.	stanovanjska problematika	želja po sobivanju/ skupna odločitev	denar	varstvo otrok	navezanost na dom	drugo
1		1	74			1		1				
2		1	78			1	1					
3	1		70			1					1	
4	1		66			1			1			
5	1		75			1	1					
6		1	82			1		1				
7	1		80			1	1					
8	1		74			1		1				
9	1		69			1					1	
10		1	65			1		1				
11	1		71			1			1			
12		1	78			1				1		
13		1	70			1			1			
14		1	75			1					1	
15		1	73			1					1	
16	1		86			1					1	
17	1		72			1	1					
18		1	79			1		1				
19	1		79			1					1	
20		1	79			1					1	
21		1	85			1		1				
22		1	66			1		1				
23	1		70			1	1					
24		1	80			1		1				
25	1		76			1		1				
26		1	86			1						1
27		1	75			1		1				
28		1	84			1		1				
29		1	80			1						1
30	1		76			1		1				
SKUPAJ	13	17	75,76667	0	0	30	5	12	3	1	7	2

5. Kaj je po vašem mnenju prednost sobivanja?							6. Kaj je po vašem mnenju slabost sobivanja?					
druženje	vsakodnevna pomoč	sprejemanje skupnih odločitev	varstvo otrok	medsebojno učenje	izmenjava izkušenj	drugo	konflikti	omejena samostojnost	potreba po razpravi pri skupnih odločitvah	prilagajanje	premalo truda za sodelovanje	drugo
	1			1	1			1		1		
	1						1			1		
1	1	1	1	1							1	
	1		1		1		1			1		
	1						1					
1	1									1		
1	1				1			1		1		
	1		1				1				1	
		1								1	1	
					1			1				
	1				1							1
1	1	1	1		1		1			1		
	1				1							1
			1					1		1		
1	1		1					1		1		
1	1				1			1		1		
1	1				1		1					
		1	1					1		1		
	1		1							1		
1	1								1			
1											1	
	1						1				1	
	1				1					1		
1	1				1			1		1		
	1						1			1		
	1	1								1		
	1	1	1	1			1			1		
	1		1				1			1		
11	23	8	11	5	12	0	11	9	3	20	5	2

7. Kako ste zadovoljni s sobivanjem?					9. Kakšni so vaši odnosi z ostalima generacijama?					10. Kaj menite, da se mlajše generacije naučijo od starejših?				
zelo nezadovoljen	nezadovoljen	niti zadovoljen niti nezadovoljen	zadovoljen	zelo zadovoljen	zelo dobri	dobri	niti dobri niti slabi	slabi	zelo slabi	življenjske izkušnje	kuhanje	delovne navade	ravnanje z denarjem	drugo
				1	1						1	1	1	
			1			1				1				
			1		1					1				
			1			1				1		1		
			1			1				1				
				1		1				1	1	1	1	
				1	1					1	1	1		
		1				1				1				
		1				1				1		1		
			1			1				1				
			1			1				1				
			1			1				1				1
			1			1				1				
			1			1				1		1		
			1			1				1		1		
			1			1				1		1		
				1		1				1		1		
				1		1				1		1		
				1		1				1	1	1		
			1			1				1			1	
			1			1				1			1	
				1	1					1				
		1			1					1				
			1			1					1			
				1		1					1		1	
				1		1				1	1	1	1	
			1			1	1			1	1	1		1
			1			1				1		1		
			1			1				1				
		1				1				1	1		1	
0	0	4	19	7	5	24	1	0	0	25	9	11	7	2

11. Kaj menite, da se starejše generacije naučijo od mlajših generacij?				12. Ali imate vse tri generacije skupne aktivnosti?		13. Če da, katere?				
uporabljati mobilni telefon	delo z računalnikom in iskanje informacij na računalniku	razumevanje družbenih sprememb	drugo	da	ne	pomoč pri vzdrževanju hiše	delo okrog hiše	igre	praznovanje praznikov	drugo
		1		1		1			1	
1		1			1					
			1	1				1	1	1
1	1			1		1	1	1	1	
1				1			1			1
1	1	1		1		1	1		1	
1		1		1		1	1		1	
		1			1					
1		1		1			1			
			1	1					1	
	1			1			1			
1	1	1	1	1		1	1		1	1
	1			1			1			
	1			1		1	1		1	
	1	1		1		1	1	1	1	
1		1		1		1	1		1	
	1			1		1			1	
	1		1	1		1	1		1	
	1			1		1				
1				1		1			1	
		1		1					1	
		1			1					
1	1				1					
		1		1		1			1	
1				1					1	
1				1					1	
		1		1					1	
1	1			1		1	1			
1				1					1	
		1		1					1	
1	1			1		1	1			
14	13	13	5	25	5	15	15	3	19	3

14. Katere oblike medsebojne pomoči so prisotne med generacijami pri vas doma?						
pogovor	pomoč pri pospravljanju	svetovanje pri težavah	pomoč pri vzdrževanju hiše	varstvo otrok	kuhanje	drugo
1	1	1	1		1	
1					1	
1	1	1	1	1	1	
1			1	1		
			1		1	
1	1		1		1	
1	1		1		1	
			1	1	1	
				1	1	
			1	1	1	
1	1		1			
1	1	1	1	1	1	1
1	1		1			
1		1	1		1	
1	1		1		1	
1	1	1	1	1	1	
1		1	1		1	
1			1	1		
1			1			
1	1			1	1	
1		1	1			
			1			
1			1		1	
			1	1	1	
1		1	1		1	
					1	
1	1	1	1	1	1	
	1		1	1		
1	1			1	1	
1			1		1	
22	13	9	25	13	22	1

- SKUPAJ

	1. Spol		2. Starost	3. Starostna skupina			4. Kaj so razlogi za medgeneracijsko sobivanje?					
številka ankete	moški	ženska	starost	mlajša g.	srednja g.	stara g.	stanovanjska problematika	želja po sobivanju/ skupna odločitvah	denar	varstvo otrok	navezanost na dom	drugo
SKUPAJ VSE	39	51	48,1778	30	30	30	25	24	13	2	22	4

5. Kaj je po vašem mnenju prednost sobivanja?							6. Kaj je po vašem mnenju slabost sobivanja?					
druženje	vsakodnevna pomoč	sprejemanje skupnih odločitev	varstvo otrok	medsebojno učenje	izmenjava izkušenj	drugo	konflikti	omejena samostojnost	potreba po razpravi pri skupnih odločitvah	prilagajanje	premalo truda za sodelovanje	drugo
36	70	18	43	16	34	1	52	42	14	59	18	3

7. Kako ste zadovoljni s sobivanjem?					9. Kakšni so vaši odnosi z ostalimi generacijama?					10. Kaj menite, da se mlajše generacije naučijo od starejših?				
zelo nezadovoljen	nezadovoljen	niti zadovoljen niti nezadovoljen	zadovoljen	zelo zadovoljen	zelo dobri	dobri	niti dobri niti slabi	slabi	zelo slabi	življenjske izkušnje	kuhanje	delovne navade	ravnanje z denarjem	drugo
4	5	12	53	15	18	64	6	2	0	70	33	47	17	3

11. Kaj menite, da se starejše generacije naučijo od mlajših generacij?				12. Ali imate vse tri generacije skupne aktivnosti?		13. Če da, katere?				
uporabljati mobilni telefon	delo z računalnikom in iskanje informacij na računalniku	razumevanje družbenih sprememb	drugo	da	ne	pomoč pri vzdrževanju hiše	delo okrog hiše	igre	praznovanje praznikov	drugo
47	41	39	9	70	20	41	48	8	59	10

14. Katere oblike medsebojne pomoči so prisotne med generacijami pri vas doma?						
pogovor	pomoč pri pospravljanju	svetovanje pri težavah	pomoč pri vzdrževanju hiše	varstvo otrok	kuhanje	drugo
55	49	33	65	20	59	3